

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM  
PRE ŽIAKOV S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM  
PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE**

*„Pomôž mi, aby som to dokázal sám“*

**Učebné osnovy pre štvrtý ročník A, B a C  
variantu**

*PaedDr. Júlia Mankovičová  
riaditeľka školy*

# UČEBNÉ OSNOVY PRE 4. ROČNÍK – VARIANT A

## Slovenský jazyk a literatúra pre 4. ročník A variant

**1. Charakteristika predmetu Slovenský jazyk a literatúra.** Žiak získava prostredníctvom slovenského jazyka a literatúry schopnosť jednoducho a zrozumiteľne sa vyjadrovať ústnou a písomnou formou spisovného jazyka, návyk správneho hlasného čítania, schopnosť rozumieť prečítanému textu a kladný vzťah k literatúre. Prostredníctvom tohto predmetu sa rozvíja slovná zásoba žiakov a kultúra rečového prejavu.

### 2. Ciele:

- Zvládnuť výchovno-vzdelávacie úlohy slovenského jazyka a literatúry, ktoré sú predpokladom na splnenie úloh ďalších vyučovacích predmetov,
- poznávať vetu ako jazykový celok,
- vedieť rozoznávať druhy viet,
- poznávať slová rovnakého a opačného významu,
- vedieť rozoznávať spisovné a nespisovné slová,
- vedieť rozlišovať samohlásky a spoluhlásky, krátke a dlhé samohlásky, tvrdé a mäkké spoluhlásky,
- cvičiť sa v členení jednoduchých jazykových prejavov na vety,
- cvičiť sa v tvorbe jednoduchých ústnych jazykových prejavov,
- spresňovať tvary písmen a číslíc, zachovávať rovnakú veľkosť, správne spájať písmená,
- venovať zvýšenú pozornosť a individuálnu starostlivosť žiakom s chybami reč,
- pri čítaní ukážok sa zameriavať na poéziu detských hier a zábav, prírodu a ľudí v premene ročných období, na krásu ľudských vzťahov a kladných ľudských vlastností.

**3. Proces vyučovania** predmetu slovenský jazyk a literatúra sa bude realizovať na hodinách slovenského jazyka a literatúry, 7 hodín týždenne, spolu 273 hodín ročne.

V písaní žiaci spresňujú tvary písmen a číslíc, zachovávajú rovnakú veľkosť, odporúča sa jednotný sklon písma 75 stupňov. Učia sa správne spájaniu písmen.

Postupuje sa podľa tvarových skupín písmen a číslíc:

1. I, I', Í, e, é, b, f, h, k, d, d', t, t', číslice 1,4
2. U, u, ú, (ü), i, í, r, r', n, ñ, m, V, v, y, ý, (W, w, X, x)
3. C, c, Č, č, E, Ch, ch, číslica 6
4. O, Ó, o, ó, ô, (ö), a, á, ä, d, d', dz, dž, číslice 0, 9
5. j, p, g, G, y, ý, (Q, q)
6. l, J, H, K, (X, x), číslice 8, 4
7. P, B, R, (Ř), T, Ĥ, F, číslice 3, 5, 8
8. S, s, Š, š, L, Ľ, D, Ď, Dz, Dž, Z, z, Ž, ž, číslice 2, 7
9. A, N, Ň, M
10. . : , ; „ „ ! ? - = + ( )

Písmená v zátvorkách sa nacvičujú len podľa potreby (ak sa vyskytujú v menách žiakov, v miestnych názvoch).

#### **4. Obsah vzdelávania:**

##### **JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA**

###### Zvuková, významová, tvarová rovina jazyka a pravopis

Poznávanie vety z obsahovej, zvukovej a grafickej stránky.

Rozlišovanie oznamovacej, opytovacej, rozkazovacej a zvolacej vety.

Rozlišovanie slov vo vete.

Usporiadanie známych slov do významových okruhov.

Slová rovnakého a opačného významu.

Rozlišovanie spisovných a nespisovných slov.

Členenie slova na slabiky a hlásky. Rozlišovanie hlásky a písmena.

Rozlišovanie malých a veľkých písmen.

Rozlišovanie samohlások, spoluhlások a dvojhlasok.

Rozdeľovanie slova podľa slabík na konci riadka (v jednoduchých prípadoch).

Rozlišovanie krátkych, dlhých samohlások a dvojhlasok sluchom, ich správne vyslovovanie a písanie.

Rozlišovanie tvrdých a mäkkých spoluhlások.

Písanie „i“ po mäkkých spoluhláskach a „y“ po tvrdých spoluhláskach.

Osvojovanie výslovnosti a písania slov s mäkkými slabikami de, te, ne, le, di, ti, ni, li.

###### Písanie

Docvičovanie a opakovanie všetkých malých a veľkých písmen a číslíc.

Precvičovanie písmen strednej výšky s veľkosťou 4 mm.

Precvičovanie písmen s hornou a dolnou dĺžkou s veľkosťou 8 mm.

Precvičovanie písmen s dĺžňom a mäkčeňom.

Spresňovanie štíhlosti oválnych písmen s oblúkom a hornými a dolnými slučkami.

Spresňovanie rovnomernej výšky písmen, rozdielnej výšky písmen tvarovo podobných (e – l, v – V, c – C, č – Č, ch – Ch, o – O, z – Z, ž – Ž).

Precvičovanie spájania písmen o, v, b s ostatnými písmenami prehlbením a pretiahnutím háčikov (najmä s písmenami e, r, z).

##### **KOMUNIKÁCIA A SLOH**

Členenie krátkych jazykových prejavov na vety.

Obmieňanie oznamovacích, rozkazovacích a opytovacích viet.

Dopĺňanie vhodného slova do vety.

Pomenúvanie pozorovaných predmetov a javov.

###### Odpovede na otázky

Ústne odpovedanie na otázky na základe obrázkov, vlastných skúseností, textov z čítanky.

Tvorenie otázok k jednoduchému textu.

###### Reprodukcia

Reprodukovanie krátkych, jednoduchých viet.

## Rozprávanie

Rozprávanie podľa obrázkov alebo série obrázkov.

## Opis

Opis jednoduchých predmetov. (napr. veci dennej potreby a veci, ktoré poznajú žiaci z vlastivedy).

## Formy spoločenského styku

Precvičovanie pozdravov, oslovenia, požiadania, vyjadrenia súhlasu a nesúhlasu, poďakovania, ospravedlnenia, krátkeho odkazu, blahoželaní.

## **ČÍTANIE A LITERATÚRA**

### Technika čítania

Čítanie jednoduchých krátkych textov správne a s porozumením.

Precvičovanie správneho slovného prízvuku a prirodzenej intonácie.

Rozvíjanie schopnosti orientovať sa v prečítanom texte.

Rozvíjanie kultúry hovoreného slova žiakov, vytváranie návykov správneho dýchania, znenia hlasu, správnej artikulácie a spisovnej výslovnosti.

### Literárna výchova

Vnímanie a chápanie ilustrácie v čítanke, v knihe a v detskom časopise pri práci s textom.

Nácvik spájania obsahu čítaného textu s ilustráciou.

Menovanie postáv vystupujúcich v rozprávke, príbehu o deťoch alebo zvieratách.

Jednoduchá reprodukcia obsahu rozprávky alebo príbehu podľa otázok.

Nácvik vnímania rytmu verša, rýmu.

Praktické rozlišovanie verša od prózy.

Porozumenie pojmom rozprávka, hlasné čítanie, bábkové divadlo, bábkky, maňušky, divadelné predstavenie, filmové predstavenie.

Čítanie a počúvanie ukážok z literatúry pre deti a mládež.

Poézia od detských autorov ( napr. L. Podjavorinská, H. Zelinová, J. Turan, D. Hevier).

Rozprávky a rozprávkové dobrodružstvá ( P. Dobšínský, E. Čepčková, J. C. Hronský, F. Hrubín, J. Kožíšek, J. Pavlovič, S. Maršák, C. Janczarski).

Poviedky o prírode, zvieratách a deťoch (M. Jančová, M. Haštová, M. Haľamová, R. Gauberová, R. Moric).

Povesti, literárno-náučné texty o prírode a technike.

## 5. Časová dotácia:

| Tematický celok                                           | Počet hodín |
|-----------------------------------------------------------|-------------|
| Poznávanie vety z obsahovej, zvukovej a grafickej stránky | 18          |
| Rozlišovanie slov vo vete                                 | 18          |
| Rozliš. samohlások, spoluhlások a dvojhlások              | 20          |
| Rozlišovanie tvrdých a mäkkých spoluhlások                | 22          |
| Docvičovanie malých a veľkých písmen a číslíc             | 39          |
| Členenie krátkych jazyk. prejavov na vety                 | 11          |
| Reprodukcia, rozprávanie, opis                            | 17          |
| Formy spoločenského styku                                 | 11          |
| Čítanie krátkych textov                                   | 42          |
| Poézia od detských autorov                                | 30          |
| Rozprávky, poviedky, povesti, literárno - náučné texty    | 45          |

## **Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 4. ročník A variant**

**1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie komunikačnej schopnosti** pre 4. ročník špeciálnych základných škôl, pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia, vyučovacím jazykom slovenským.

Prostredníctvom predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa u žiakov rozširuje funkčná komunikácia v kategóriách: žiadanie osobných potrieb, informácií, vyjadrovanie pocitov, komentovanie, reakcie na správanie iných ľudí, vyjadrovanie prosociálnych postojov.

### **2. Cieľ:**

Hlavný cieľ:

- Podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a funkčného dorozumievania, stimulovať komunikáciu žiaka v sociálnej interakcii.

Všeobecné ciele:

- Zapájať sa do skupinovej činnosti, počúvanie príbehu,
- dokázať počúvať v nerecipročných situáciách, napr. rozhlas, príbehy, video,
- dokončiť vlastnú úlohu v skupine, bez intervencie učiteľa,
- potichu počúvať ostatných,
- počúvať deti a dospelých,
- pýtať sa a reagovať na otázky a komentovať to, čo sa povedalo,
- dokázať sa sústrediť na jeden zvuk, napr. hlas spomedzi iných,
- počúvať a nasledovať inštrukcie a usmernenia.
- Rozvíjať praktické používanie jazyka na dorozumievanie, a to s použitím verbálnych aj neverbálnych komunikačných prostriedkov.
- Rozvíjať slovnú zásobu, chápanie pojmov a ich používanie v komunikácii.
- Rozvíjať jazykový cit, syntaktické a morfológické pravidlá. Aplikovať ich do hovorenej i písanej podoby (podľa individuálnych schopností žiaka).
- Rozvíjať fonematické uvedomovanie, schopnosť diferencovať dištinkatívne znaky jazyka podľa individuálnych schopností žiaka.
- Rozvíjať artikulačnú obratnosť a výslovnosť.
- Rozvíjať rozprávačské schopnosti žiakov podľa individuálnych schopností.
- Rozvíjať taktilné a kinestické vnímanie.
- Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferencácia, pamäť).
- Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase.
- Rozvíjať motorické schopnosti.
- Rozvíjať čitateľské a pisateľské schopnosti.
- V rámci každej komunikačnej situácie neprestajne vyžadovať používanie očného kontaktu so súčasnou verbalizáciou.

**3. Proces vyučovania** predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa bude realizovať na hodinách rozvíjania komunikačnej schopnosti, 2 hodiny týždenne, spolu 78 hodín ročne. Súčasťou predmetu RKS je aj Augmentatívna a alternatívna

komunikácia. Náhradné a doplnkové komunikačné systémy potom používajú žiaci v bežnej komunikácii a na všetkých vyučovacích predmetoch. Odporúčame využívať systém VOKS /výmenný obrázkový komunikačný systém/ a metodiku od autoriek S. Kapáľková a L.Vencelová, ktorá nadväzuje na čiastočnú slovenskú adaptáciu práce D.B. El'konina, ktorá sa využíva na rozvíjanie fonematického uvedomovania.

#### **4. Obsah vzdelávania**

Obsah musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek. Obsah predmetu RKS je zameraný na všetky roviny jazyka a všetky formy komunikácie.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa prebieha celým vyučovacím procesom. Témy preberané v predmete RKS by mali byť v súlade s témami preberanými najmä v predmete Slovenský jazyk a literatúra a Vecné učenie. Na hodine RKS sa učiteľ má so žiakmi zamerať na porozumenie pojmov a súvislostí a precvičovanie ich používania v komunikácii.

Obsah rozvíjania komunikačnej schopnosti v jednotlivých oblastiach:

#### **Pragmatická rovina jazyka:**

##### Porozumenie reči

- Komentovanie „tu a teraz“. Komentovaním všetkých činností a pomenovávaním predmetov rozvíjame porozumenie pojmov a ich vzájomných súvislostí. Postupujeme od poznávania skutočných predmetov a javov k obrázkom a porozumeniu pojmov.
- Kategorizovanie pojmov podľa daných kritérií.
- Vykonávanie činností podľa komentovania a porozumenia obsahu prehovoru komunikačného partnera.

##### Rozvíjanie expresívnej reči

- Námetové hry, pri ktorých žiak môže komentovať svoju činnosť. Vo všetkých hrách kladieme dôraz na hlasné komentovanie činnosti alebo spoločné komentovanie s pomocou učiteľky. Pri hrách sa odporúča používať názorné skutočné predmety, ich miniatúry alebo primerané ilustrácie a obrázky.
- Nehovoriaci žiaci komentujú s pomocou posunkov, grafických znakov alebo iným náhradným komunikačným prostriedkom.
- Vytváranie situácií z bežného života tak, aby ich mohli žiaci lepšie pochopiť a komentovať („zažiť ich“) a tým si upevňovať slovnú zásobu.
- Jednoduché aktívne pomenovávanie predmetov a dejov v prostredí školy a rodiny, jednoduché komentovanie vykonávaných alebo prebiehajúcich činností a situácií.
- Tvorenie jednoslovných a dvojslovných viet, slovných pomenovaní.

##### Rozhovor

- Jednoduchý rozhovor, striedanie role s komunikačným partnerom.
- Začiatok a ukončenie rozhovoru. Výber a udržanie témy rozhovoru.

- Výber komunikačných prostriedkov primeraných situácii a komunikačnému partnerovi. Odpoveď na otázku, kladenie otázok.
- Modelové hry, dramatizácia.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy**

### **Lexikálno-sémantická rovina jazyka**

- Pomenovanie skutočných predmetov a javov alebo obrázkov.
- Kategorizovanie pojmov podľa významu s názornými príkladmi a bez nich. (Pri pomenovávaní zároveň ukazujeme na predmet alebo zároveň vykonávame pohyb a pod.)
- Rozlišovanie a porovnávanie významovo podobných a protikladných pojmov. (Názorne: reč v spojení so zrakovým alebo taktilným vnemom a pod.)
- Zovšeobecnenie pojmov
- Kľúčové slová.
- Upevňovanie významu pojmov a súvislostí zážitkovou formou.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Morfologicko-syntaktická rovina jazyka**

- Nácvik ohýbania slov, nácvik predložkových väzieb a analógie primerane schopnostiam žiaka s pomocou, názorným a zážitkovým spôsobom.
- Maľované čítanie.
- Dopĺňanie a opakovanie viet.
- Odvodzovanie slov.
- Tvorba viet a súvetí.
- Rozvoj porozumenia reči.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Foneticko-fonologická rovina:**

- Rozvíjanie sluchovej diferenciačnej schopnosti.
- Hry s nerečovými zvukmi
- Rozlišovanie zvukov reči rozlišovanie rôznych druhov zvukov (zvuky zvierat, štrnganie, búchanie, šuchot, zvonček, píšťalka a pod.), rozlišovanie intenzity a smeru prichádzajúcich zvukov.
- Rozlišovanie zvukov reči, rytmizovanie slabík. Hry so zmenami melódie a tempa reči. Rozlišovanie prvej hlásky v slove. Rozlišovanie dĺžky hlások a slabík.
- Cvičenia zamerané na rozvíjanie pohyblivosti hovoridiel, koordináciu pohybov a správnu výslovnosť.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Rozvíjanie rozprávačských schopností:**

- Pozorovanie osôb a udalostí v okolí
- Jednoduché rozprávanie zážitku podľa obrázkov, rozprávanie podľa obrázkov, vnímanie časovej následnosti a súvislostí udalostí.
- Práca s detskými ilustrovanými knihami, leporelami, obrázkami.

## **Rozvíjanie iných schopností spojených s komunikáciou:**

### Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie

- Poznávanie predmetov a povrchov hmatom, rozvíjanie diferenciačných schopností.
- Rozvíjanie vnímania vlastných pohybov.

### Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).

- Poznávanie rôznych zvukov, rozlišovanie ich kvality, intenzity, smeru.
- Poznávanie melódie a rytmu. Cvičenia na zapamätanie melódie a rytmu, riekanky, radu slov, vety a pod.
- Cvičenia zrakovej analýzy a syntézy.
- Rozvíjanie poznávacích procesov: zachovanie, priradovanie, zoradovanie, triedenie – kategorizácia.
- Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zraková, pracovná pamäť)

### Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase

- Cvičenia pravoľavej orientácie (telesná schéma, rovinná orientácia ).
- Serialita (nácvik sekvencií, postupnosti).
- Intermodalita (audiovizuálny vzťah).

### Rozvíjať motorické schopnosti

- Rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforytmiky.

### Rozvíjať čitateľské a pisateľské schopnosti

- Pre osvojovanie čítania analyticko-syntetickou i globálnou metódou je nevyhnutné dosiahnutie určitej úrovne fonologického uvedomenia. Preto je súčasťou obsahu predmetu RKS aj:
- Rozvíjanie schopnosti diferencovať zvuky reči (slabiky, hlásky a ich dĺžku) hrovou formou. Diferencovanie obrázkov, symbolov alebo znakov.
- Schematické znázornenie slov.
- Rytmizovanie riekaniek a detských pesničiek.
- Rozvíjanie schopnosti orientácie v priestore a v rovine (chápanie a vyjadrenie polohy predmetu hore, dolu, v prostriedku; sledovanie a ukladanie prvkov v rade zľava doprava).
- Obrázkové (maľované) čítanie.
- Ak individuálne schopnosti žiaka nedovoľujú osvojovanie si všetkých tvarov písmen, odporúča sa čítanie a písanie len veľkých tlačенých písmen.

## **Odporúčané rozprávky a knihy v obsahu:**

### ROZPRÁVKY

Medovníková/perníková chalúpka; Červená čiapočka; O Budulínkovi; Dlhý, široký a bystrozraký; Kozliatka a vlk; Tri prasiatka; Škaredé káčatko; Koza odratá a jež; Zatúlané húsa; Pampúšik; O psíčkovi a mačičke; Rozprávka o sliepočke a kohútikovi;

O rukavičke/Domček, domček kto v tebe býva; O rybárovi a zlatej rybke; Ako išlo vajce na vandrovkú; Rozprávka o repe; O Gaštankovi, čo nemal kožušok; Čin, Čin; Janko Hráško; O dvanástich mesiačikoch; Hrnček var!; Palica, von z vreca!; Macko Uško; Tri medvede...

### ROZPRÁVKOVÉ KNIŽKY

Môj macík; Moja prvá čítanka; Čo si hračky rozprávali; Utopený mesiačik; Rozprávky o zvieratkách (V. G. Sutejev)

### PRÍBEHY ZO ŽIVOTA DETÍ

Janka a Danka

Autori: M. Ďuričková, M.R. Martáková, D. Hevier, H. Zelinová, E. Gašparová, N. Tánska, M. Jančová, J. Šrámková, K. Bendová, M. Haštová, J. Pavlovič, R. Móric, E. Čepčeková

### OBRÁZKOVÉ KNIŽKY

Obrázkové čítanie

Autori: V. Machaj, Z. Vlach – M. Novacký, J. Kontár, E. Vančurová, E. Weberová, I. Imro, J. Navrátil, A. Okruhlicová

| RKS – knihy a rozprávky                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Téma            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>Knihy:</b><br>V lese a na čistinke<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Palička pomocníčka,<br>Príbehy Maťa a Klinčeka: Ako vyhнали diviaka<br><b>Rozprávky:</b><br>Palička – pomocníčka<br>Jablko<br>Červená čiapočka<br>Koza rohatá a jež<br>Domček , kto v tebe býva<br>Pampúšik<br>Tri medvede                | Lesné zvieratá  |
| <b>Knihy:</b><br>Rozprávky o psíčkovi a mačičke<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kuriatko a káčatko<br>Zabavme sa s Macom Pacom<br><b>Rozprávky:</b><br>Rozprávka o sliepočke a kohútikovi<br>Kuriatko a káčatko<br>Ako išlo vajce na vandrovkú<br>O repe<br>Maco Paco pomáha na gazdovstve<br>Mechúrik Koščúrik | Domáce zvieratá |

|                                                                                                                                                                                                                                                       |                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Kozliatka a vlk<br>Škaredé káčatko                                                                                                                                                                                                                    |                               |
| Rozprávky:<br>O repe<br>Komu dáme mliečko?                                                                                                                                                                                                            | Zelenina                      |
| Kniha:<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kto povedal mňau?                                                                                                                                                                                        | Zvuky zvierat                 |
| Kniha: Rok<br>Rozprávka: Čačky hračky / Bendová/                                                                                                                                                                                                      | Rok                           |
| Kniha:<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Jablko<br>O gaštankovi, čo nemal kožúšok                                                                                                                                                                 | Jeseň                         |
| Rozprávka:<br>O dvanástich mesiačikoch<br>Kniha:<br>Maco Snehuliakom<br>Téma jar:<br>Kniha:<br>Dobrodružstvo s myškami<br>Téma leto:<br>Čačky hračky / Bendová/: Smädné kvietky<br>Téma rodina- členovia:<br>Rozprávky:<br>O repe<br>Červená čiapočka | Zima                          |
| Rozprávky:<br>Tri prasiatka<br>O rybárovi a zlatej rybke<br>Dlhý, široký a bystrozraký<br>Janko Hraško                                                                                                                                                | Na poli, v lese,<br>v záhrade |
| Rozprávky:<br>Tri prasiatka<br>O rybárovi a zlatej rybke<br>Dlhý, široký a bystrozraký<br>Janko Hraško                                                                                                                                                | Remeslá                       |
| Kniha:<br>Maco Snehuliakom: Nezvyčajný vianočný stromček                                                                                                                                                                                              | Vianoce                       |

## **Témy čerpané z Vecného učiva ŠkVP**

### **Škola a život v škole**

Škola, orientácia v školskej budove (prípadne internáte). Správanie a povinnosti žiakov v škole (prípadne internáte), školský poriadok, vnútorný poriadok školy.

Naša trieda, triedny kolektív, služby v triede, príprava na vyučovanie.

### **Rodina**

Rodina, príbuzenské vzťahy: rodičia, deti, súrodenci, prarodičia, vnuk, vnučka, teta, strýc, bratranec, sesternica.

Členovia rodiny. Príbuzný – známy.

Orientácia vo veku osôb: starý – mladý, starší – mladší.

Deľba práce v domácnosti. Starostlivosť o estetické prostredie doma.

Dátum narodenia, menín.

### **Príroda v jeseň**

Charakteristické prejavy počasia a prírody na jeseň. Odlietanie vtákov, kalendár prírody.

Jeseň v záhrade a v sade. Zber zeleniny – poznanie a vymenovanie jednotlivých druhov zeleniny, pre ktorú časť sa pestujú, význam zeleniny pre zdravie. Zber ovocia – poznať jablň, hrušku, slivku, čerešňu. Využitie ovocia a jeho význam pre zdravie.

Uskladnenie ovocia a zeleniny na zimu.

Konzervovanie – zaváraním, nakladaním a zmrazovaním.

Poznávanie a pomenovanie 3 – 4 jesenných kvetov (podľa miestnych podmienok).

Jesenné práce v záhrade a na poli poľnohospodárskych plodín – zemiakov, cukrovej a krmnej repy, kukurice. Spôsob zberu plodín.

### **Domov, obec**

Poznávanie miestnej obce a okolitej krajiny.

Informácie o obci, sídlo školy, bydliska, názov, poloha v krajine.

Pozorovanie prírodných javov a procesov v miestnej krajine.

Vodné toky, mosty, umelé nádrže. Poznávanie názvov blízkych obcí, mesta, dopravné spojenie medzi nimi a miestnou obcou. Oboznámenie sa s činnosťou zdravotníckeho zariadenia, lekárne, pošty, polície a požiarneho útvaru. Doprava: základné pravidlá pre chodcov, základné dopravné značky pre chodcov a cyklistov. Prechádzanie vozovky, bezpečné správanie sa chodcov a cyklistov v cestnej premávke.

Služby obyvateľstvu obci.

Významné objekty v miestnej krajine.

### **Príroda v zime**

Charakteristické prejavy počasia a prírody v zime. Zmeny v porovnaní s jeseňou.

Pozorovanie vody, ľadu, snehu v mraze a v teplej miestnosti.

Rastliny v zime. Poznanie najmenej 2 izbových rastlín a ich ošetrovanie.

Listnaté a ihličnaté stromy v zime.

Voľne žijúce zvieratá v zime, zimný spánok, starostlivosť o vtáky a lesné zvieratá.

Zimné športy. Bezpečnosť pri zimných športoch.

### **Orientácia v čase**

Kalendárny rok, školský rok (vedieť, kedy začínajú).

Názvy dní v týždni, názvy mesiacov, názvy ročných období.

Časti dňa. Činnosť žiakov v jednotlivých častiach dňa.

Celé hodiny, polhodiny.

## **Príroda a činnosť človeka**

Živá a neživá príroda.

Prírodniny.

Rastliny, živočíchy, človek.

Vplyv človeka na prírodu.

## **Živá príroda**

### Človek

Hlavné vonkajšie časti tela (určovanie a pomenovanie).

Hlavné časti tváre (určovanie a pomenovanie).

Vnútorné orgány – mozog, srdce, pľúca, žalúdok.

Starostlivosť o zdravie, hygiena, správny režim dňa. Ochrana pred úrazmi a iným poškodením (chemické látky, fajčenie, alkohol, zlé životné prostredie).

### Zvieratá

Hlavné časti tela. Hmyz, ryby, vtáci, cicavce. Životné prejavy zvierat (pohyb, prijímanie potravy, starostlivosť o potomstvo).

Vzťah človeka k zvieratám.

### Rastliny

Byliny, dreviny (kry, stromy).

Časti tela rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod.

Význam zelených rastlín.

### Príroda na jar

Charakteristické prejavy počasia a prírody na jar.

Porovnanie so zimou. Návrat vtákov, hniezdenie.

Jarné práce na poli, v záhrade, v sade.

Poznávanie čerešne a jablone podľa kvetu.

Ochrancovia ovocných sádov a záhrad (včely, osy, vtáky).

Škodcovia (chrústy, húsenice).

Poznávanie jarných kvetov podľa miestnych podmienok.

### Príroda v lete

Charakteristické prejavy počasia a prírody v lete.

Poznávanie druhov obilia. Žatva. Význam obilia.

Lesné plody, ich zber, využitie.

Lesné ovocie.

Poznávanie niektorých záhradných a lúčnych kvetov.

Letné športy.

Správanie pri vode, v lese z hľadiska bezpečnosti počas prázdnin.

Ochrana prírody. Chránené oblasti, ich význam.

## 5. Časová dotácia

| <b>Tematický celok</b>                                      | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------------------------------------|--------------------|
| Pragmatická rovina                                          | 16                 |
| Morfologicko-syntaktická rovina                             | 12                 |
| Lexikálno-sémantická rovina                                 | 10                 |
| Rozvíjanie iných schopností žiakov spojených s komunikáciou | 16                 |
| Foneticko-fonologická rovina jazyka                         | 12                 |
| Rozvíjanie rozprávačských schopností                        | 12                 |

## **Matematika pre 4. ročník A variant**

**1. Charakteristika predmetu Matematika.** Žiak získava prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky. Matematické poznatky sa vytvárajú na základe manipulácie s konkrétnymi predmetmi, ktoré sa nachádzajú v triede i okolí školy. Vyučovanie sa prioritne zameriava na rozvoj žiackych schopností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov, podľa ich individuálnych schopností a možností tak, aby na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázali prirodzene aplikovať.

### **2. Ciele:**

- Využívať pri opakovaní a upevňovaní učiva matematické poznatky pri riešení problémov praxe,
- žiakov získavať pre učebnú činnosť nenásilnou, prirodzenou motiváciou,
- opakovať a prehĺbiť učivo z 3. ročníka,
- vedieť sčítat' a odčítat' prirodzené čísla v obore do 100,
- vedieť riešiť jednoduché slovné úlohy,
- osvojiť si násobenie a delenie v obore do 30,
- vedieť rysovať a označiť priamku, vyznačiť body ležiace a neležiace na priamke,
- vedieť merať dĺžku úsečky,
- spájať teoretické vedomosti s praktickými činnosťami,
- využívať osvojené vedomosti v reálnom živote.

**3. Proces vyučovania** predmetu matematika sa bude realizovať na hodinách matematiky, 5 hodín týždenne, spolu 170 hodín aritmetiky a 25 hodín geometrie.

Geometrické učivo je v pracovných zošitoch spracované v dvoch kapitolách. Pri vyučovaní odporúčame geometriu zaraďovať pravidelne ako časť vyučovacej hodiny. Často zaraďujeme orientáciu žiakov v číselnom rade do 100 na číselnej osi. Precvičujeme vzťahy pred – za, hneď pred – hneď za. Spájame teoretické vedomosti s praktickými činnosťami. Matematické poznatky sa vytvárajú na základe manipulácie s konkrétnymi predmetmi, ktoré sa nachádzajú v triede i v okolí školy.

### **4. Obsah vzdelávania:**

Opakovanie sčítania a odčítania v obore do 20

#### **Numerácia v obore do 100**

Určovanie počtu predmetov počítaním po desiatich.

Čítanie a písanie číslíc.

Určovanie rádu čísel jednotky, desiatky, stovky.

Usporiadanie čísel, porovnávanie čísel, zápis pomocou znakov =, <, >, číselná os.

Riešenie jednoduchých nerovníc typu  $a < 75$  postupným dosadzovaním.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na porovnávanie čísel.

#### **Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100 bez prechodu cez základ**

Sčítanie a odčítanie násobkov čísla 10.

Príklady typu:

$$30 + 40 = 70 \qquad 30 \qquad 70$$

$$70 - 40 = 30 \quad 40 \quad - 40$$

Pričítanie jednociferného čísla k číslu, ktoré je násobkom čísla 10.

Príklady typu:  $30 + 7$       30  
                                          7

Odčítanie jednociferného čísla od dvojciferného tak, aby rozdiel bol násobkom čísla 10.

Príklady typu:  $37 - 7$       37  
                                          - 7

Sčítanie dvojciferných a jednociferných čísel bez prechodu cez základ.

Príklady typu:  $34 + 5$       34  
                                          5

Odčítanie jednociferného čísla od dvojciferného bez prechodu cez základ.

Príklady typu:  $37 - 4$       37  
                                          -4

Písomné sčítanie a odčítanie.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

### **Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100 s prechodom cez základ**

Odčítanie jednociferného čísla od násobkov desiatich.

Príklady typu:  $40 - 6$       40  
                                          - 6

Sčítanie a odčítanie jednociferného a dvojciferného čísla s prechodom cez základ.

Príklady typu:  $46 + 7$       46  
                                          7

Odčítanie jednociferného čísla od dvojciferného čísla s prechodom cez základ.

Príklady typu:  $53 - 7$       53  
                                          - 7

Sčítanie a odčítanie čísel, ktoré sú násobkom desiatich.

Príklady typu:  $36 + 50$       36      86  
                                          86 - 50      50      - 50

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

### **Násobenie a delenie v obore do 30**

Násobenie čísla 0 a 1.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na násobenie.

Delenie – názorné objasnenie podstaty delenia, znak : (deleno).

Delenie podľa obsahu a na časti.

Príklady na delenie.

Riešenie jednoduchých slovných úloh na delenie.

Násobenie a delenie tromi – pamäťový nácvik.

Precvičovanie a upevňovanie násobenia a delenia v obore násobiliek do 30.

Riešenie jednoduchých slovných úloh.

### **GEOMETRIA**

#### **Priamka.**

Rysovanie a označovanie priamok.

Vyznačovanie bodov ležiacich a neležiacich na priamke.

Rôznobežky.

Vyznačovanie úsečiek na priamke.

### **Meranie dĺžky úsečky**

Meranie dĺžky – cm. Meradlo s centimetrovou stupnicou.

Meranie dĺžky úsečky.

### **5. Časová dotácia:**

| <b>Tematický celok</b>                                                         | <b>Počet hodín</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Opakovanie sčítania a odčítania v obore do 20                                  | 20                 |
| Numerácia v obore do 100                                                       | 22                 |
| Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100 bez prechodu cez základ | 46                 |
| Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100 s prechodom cez základ  | 40                 |
| Násobenie a delenie v obore do 30                                              | 42                 |
| Priamka                                                                        | 17                 |
| Meranie dĺžky úsečky                                                           | 8                  |

## Vlastiveda pre 4. ročník A variant

**1. Charakteristika predmetu Vlastiveda.** Vlastiveda je komplexným predmetom, ktorého jednotlivé prírodné a spoločenskovedné časti sa vzájomne prelínajú. Prehlbujú a rozvíjajú sa elementárne priestorové predstavy žiakov na základe konkrétnej orientácie v škole, v jej okolí. Žiaci sa učia na základe poznávania miestnej krajiny pozorovať a popisovať okolitú krajinu, oboznamujú sa s jej prírodnými podmienkami. Poznávajú činnosť podnikov, obchodnej siete a služieb. V cestnej premávke spoznávajú osvojené základné dopravné značky. Učia sa privolať prvú pomoc. Učivo o jednotlivých ročných obdobiach objasňuje situácie a prírodné javy a zmeny v miestnej krajine. Zameriava sa aj na prevenciu pred úrazmi a inými poškodeniami, vedie žiakov k správnej životospráve, starostlivosti o zdravie a hygienu.

### 2. Ciele:

- Naučiť sa pracovať s geografickými a inými textovo-obrázkovými pomôckami (mapa, glóbus, atlas, človeka, encyklopédia),
- osvojiť si základné poznatky o prírodných a spoločenských javoch,
- vedieť sa orientovať v školskej budove,
- oboznámiť sa so školským poriadkom,
- upevňovať si návyky pri príprave na vyučovanie,
- vedieť sa orientovať v príbuzenských vzťahoch v rodine a v najbližšom príbuzenstve,
- oboznámiť sa s deľbou práce v domácnosti,
- poznávať miestnu obec a okolitú krajinu,
- poznať charakteristické prejavy počasia v jednotlivých ročných obdobiach,
- využiť vedomosti z vlastivedy v osobnom živote žiaka, ale aj počas školských akcií zameraných na poznávanie a ochranu prírodného prostredia ,
- uvedomiť si hodnotu vlastnej rodiny,
- uvedomiť si dôležitosť starostlivosti o zdravie, hygienu .

**3. Proces** vyučovania predmetu Vlastiveda sa bude realizovať na hodinách predmetu Vlastiveda, 2 hodiny týždenne, spolu 78 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Na základe poznávania miestnej krajiny sa žiaci učia pozorovať a popisovať okolitú krajinu, oboznamujú sa s jej prírodnými podmienkami. Poznávajú činnosť podnikov, obchodnej siete a služieb. V cestnej premávke spoznávajú osvojené základné dopravné značky. Učia sa privolať prvú pomoc. Vyučovanie vlastivedné má byť založené na pozorovaní, nepreťažujeme žiakov množstvom faktov.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Škola a život v škole

Škola, orientácia v školskej budove (prípadne internáte). Správanie a povinnosti žiakov v škole (prípadne internáte), školský poriadok, vnútorný poriadok školy.

Naša trieda, triedny kolektív, služby v triede, príprava na vyučovanie.

#### Rodina

Rodina, príbuzenské vzťahy: rodičia, deti, súrodenci, prarodičia, vnuk, vnučka, teta, strýc, bratranec, sesternica.

Členovia rodiny. Príbuzný – známy.

Orientácia vo veku osôb: starý – mladý, starší – mladší.

Deľba práce v domácnosti. Starostlivosť o estetické prostredie doma.

Dátum narodenia, menín.

### **Príroda v jeseňi**

Charakteristické prejavy počasia a prírody na jeseň. Odlietanie vtákov, kalendár prírody.

Jeseň v záhrade a v sade. Zber zeleniny – poznanie a vymenovanie jednotlivých druhov zeleniny, pre ktorú časť sa pestujú, význam zeleniny pre zdravie. Zber ovocia – poznať jablňo, hrušku, slivku, čerešňu. Využitie ovocia a jeho význam pre zdravie.

Uskladnenie ovocia a zeleniny na zimu.

Konzervovanie – zaváraním, nakladaním a zmrazovaním.

Poznávanie a pomenovanie 3 – 4 jesenných kvetov (podľa miestnych podmienok).

Jesenné práce v záhrade a na poli poľnohospodárskych plodín – zemiakov, cukrovej a krmnej repy, kukurice. Spôsob zberu plodín.

### **Domov, obec**

Poznávanie miestnej obce a okolitej krajiny.

Informácie o obci, sídlo školy, bydliska, názov, poloha v krajine.

Pozorovanie prírodných javov a procesov v miestnej krajine.

Vodné toky, mosty, umelé nádrže. Poznávanie názvov blízkych obcí, mesta, dopravné spojenie medzi nimi a miestnou obcou. Oboznámenie sa s činnosťou zdravotníckeho zariadenia, lekárne, pošty, polície a požiarneho útvaru. Doprava: základné pravidlá pre chodcov, základné dopravné značky pre chodcov a cyklistov. Prechádzanie vozovky, bezpečné správanie sa chodcov a cyklistov v cestnej premávke.

Služby obyvateľstvu obci.

Významné objekty v miestnej krajine.

### **Príroda v zime**

Charakteristické prejavy počasia a prírody v zime. Zmeny v porovnaní s jeseňou.

Pozorovanie vody, ľadu, snehu v mraze a v teplej miestnosti.

Rastliny v zime. Poznanie najmenej 2 izbových rastlín a ich ošetrovanie.

Listnaté a ihličnaté stromy v zime.

Voľne žijúce zvieratá v zime, zimný spánok, starostlivosť o vtáky a lesné zvieratá.

Zimné športy. Bezpečnosť pri zimných športoch.

### **Orientácia v čase**

Kalendárny rok, školský rok (vedieť, kedy začínajú).

Názvy dní v týždni, názvy mesiacov, názvy ročných období.

Časti dňa. Činnosť žiakov v jednotlivých častiach dňa.

Celé hodiny, polhodiny.

### **Príroda a činnosť človeka**

Živá a neživá príroda.

Prírodniny.

Rastliny, živočíchy, človek.

Vplyv človeka na prírodu.

### **Živá príroda**

#### Človek

Hlavné vonkajšie časti tela (určovanie a pomenovanie).

Hlavné časti tváre (určovanie a pomenovanie).

Vnútorné orgány – mozog, srdce, pľúca, žalúdok.

Starostlivosť o zdravie, hygiena, správny režim dňa. Ochrana pred úrazmi a iným poškodením (chemické látky, fajčenie, alkohol, zlé životné prostredie).

### Zvieratá

Hlavné časti tela. Hmyz, ryby, vtáci, cicavce. Životné prejavy zvierat (pohyb, prijímanie potravy, starostlivosť o potomstvo).

Vzťah človeka k zvieratám.

### Rastliny

Byliny, dreviny (kry, stromy).

Časti tela rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod.

Význam zelených rastlín.

### Príroda na jar

Charakteristické prejavy počasia a prírody na jar.

Porovnanie so zimou. Návrat vtákov, hniezdenie.

Jarné práce na poli, v záhrade, v sade.

Poznávanie čerešne a jablone podľa kvetu.

Ochrancovia ovocných sádov a záhrad (včely, osy, vtáky).

Škodcovia (chrústy, húsenice).

Poznávanie jarných kvetov podľa miestnych podmienok.

### Príroda v lete

Charakteristické prejavy počasia a prírody v lete.

Poznávanie druhov obilia. Žatva. Význam obilia.

Lesné plody, ich zber, využitie.

Lesné ovocie.

Poznávanie niektorých záhradných a lúčnych kvetov.

Letné športy.

Správanie pri vode, v lese z hľadiska bezpečnosti počas prázdnin.

Ochrana prírody. Chránené oblasti, ich význam.

## **5. Časová dotácia:**

| <b>Tematický celok</b>     | <b>Počet hodín</b> |
|----------------------------|--------------------|
| Škola a život v škole.     | 7                  |
| Rodina                     | 10                 |
| Príroda v jeseni.          | 7                  |
| Domov, obec.               | 8                  |
| Príroda v zime.            | 7                  |
| Orientácia v čase.         | 10                 |
| Príroda a činnosť človeka. | 8                  |
| Živá príroda.              | 7                  |
| Príroda na jar.            | 7                  |
| Príroda v lete             | 7                  |

## Etická výchova pre 4. ročník A variant

**1. Charakteristika predmetu Etická výchova.** Etická výchova pomáha žiakom objaviť svoju osobnú originalitu, svoju identitu a svoje miesto v ľudskom spoločenstve.

### 2. Ciele:

- Spoznávať a upevniť si základné komunikačné zručnosti a základy spoločenského správania,
- dodržiavať dohodnuté pravidlá správania,
- budovanie vzájomných vzťahov, spoznávania ich hodnoty,
- formovanie návykov vzájomného prijímania sa,
- vedieť vyjadriť vlastnými slovami vďačnosť,
- vedieť prijať kritiku aj pochvalu, vedieť odpustiť,
- vedieť poprosiť a poďakovať svojimi slovami formulovať odprosenie, svojimi slovami opísať podstatu odpustenia.

**3. Proces vyučovania** predmetu etická výchova sa bude realizovať na hodinách etickej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 hodín ročne.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Komunikácia

- Byť spolu, rozprávať sa (prejav dôvery),
- komunikácia v rodine,
- verbálna komunikácia,
- neverbálna komunikácia.

#### Svedomie

- Strata dôvery,
- vina a previnenie,
- povedať odpustiť, prepáč.

#### Ľudia okolo mňa

- Viem odpustiť?,
- spoločne sa hráme,
- prepáč,
- kamaráti.

#### Príroda okolo nás

- zemi, kde vyšlo slnko,
- zbierame úrodu,
- mám ruky.

### 5. Časová dotácia

| Tematický celok   | Počet hodín |
|-------------------|-------------|
| Komunikácia       | 10          |
| Svedomie          | 9           |
| Ľudia okolo mňa   | 6           |
| Príroda okolo nás | 14          |

## Náboženská výchova pre 4. ročník A,B,C variant

**1. Charakteristika predmetu Náboženská výchova.** Vyučovanie náboženstva je priestor, kde sa žiaci učia vytvárať si a upevňovať vzťah s Bohom, učia sa kresťanským postojom a kresťanskému životnému štýlu.

### 2. Ciele:

- Budovať postoj dôvery k Bohu, formovať postoj dôverného vzťahu s Bohom.
- Vzbudiť túžbu po dare, oboznámiť, prečo si ľudia dávajú dary, aký majú význam, čo vyjadrujú, predstavujeme Ježiša ako najvzácnejší dar nebeského Otca.
- Vedieť vlastnými slovami vyjadriť vďačnosť.
- Porovnať rozhovor v rodine, medzi kamarátmi a rozhovor s Bohom.
- Pomocou učiteľa reprodukovať modlitbu Otčenáš.
- Vnímať lásku nebeského Otca, spoločne vytvoriť v triede spoločenstvo milovaných detí.
- Formovať návyk pravidelnej modlitby.
- Formovať návyk vonkajšieho postoja počas modlitby: státie, zloženie rúk, stíšenie.
- Nadchnúť sa pre priateľstvo s Ježišom.
- Dôstojným prežehnaním prejsť krížom úctu.

**3. Proces vyučovania** predmetu Náboženská výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Náboženská výchova 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Milujúci Nebeský Otec

- Byť spolu, rozprávať sa.
- Komunikácia v rodine.
- Moja modlitba.
- Modlitba Otčenáš.

#### Odpúšťajúci Nebeský Otec

- Strata dôvery,
- vina a previnenie,
- povedať odpusť, prepáč.

#### Nebeský Otec posiela z lásky svojho Syna.

- Dar.
- Najvzácnejší dar od Otca.
- Krst Ježiša.
- Priateľstvo s Ježišom.

### **Pán Ježiš – náš záchranca**

- Vzkriesenie Jairovej dcéry.
- Veľká noc–smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša.
- Nedeľa–deň oslavy Ježišovho zmŕtvychvstania.
- Ježiš nám posielal Ducha Svätého.

### **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>                    | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------------------|--------------------|
| Milujúci nebeský Otec                     | 5                  |
| Odpúšťajúci nebeský Otec                  | 5                  |
| Nebeský otec posielal z lásky svojho Syna | 5                  |
| Pán Ježiš - Náš záchranca                 | 8                  |
| Pamiatka všetkých svätých a Deň zosnulých | 2                  |
| Vianočné obdobie                          | 4                  |
| Veľkonočné obdobie                        | 4                  |
| Pozeranie filmov a biblické hry           | 6                  |

## Pracovné vyučovanie pre 4. ročník A variant

**1. Charakteristika predmetu Pracovné vyučovanie.** Predmet pracovné vyučovanie systematicky ovplyvňuje rozvoj motoriky vytváraním pracovných zručností a spolupôsobí na zvýšenie rozumovej úrovne žiakov. Získajú vedomosti z rôznych pracovných činností. Pracovné vyučovanie vytvára u žiakov kladný vzťah k práci, plní základnú prípravu na budúce povolanie. Počas neho si osvojujú kultúrne návyky, poznávajú prvky hygieny a bezpečnosti pri práci. Je prípravou na integráciu do spoločnosti s ohľadom na ich mentálnu úroveň.

### 2. Ciele:

- Naučiť žiakov pracovať s rôznymi materiálmi, nástrojmi a primerane bezpečne sa správať v školských dielňach, šetriť materiálom,
- oboznámiť sa s názvami a funkciou pracovných nástrojov,
- oboznámiť sa s vlastnosťami dreva,
- oboznámiť sa s vlastnosťami kože a koženky,
- naučiť sa pracovať s mäkkým drôtom,
- udržiavať poriadok na pracovnom mieste,
- naučiť sa šetriť pracovným materiálom.

**3. Proces vyučovania** predmetu pracovné vyučovanie sa bude realizovať na hodinách pracovné vyučovanie 4 hodiny týždenne, spolu 156 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Pri modelovaní učíme žiakov zachovávať proporcie vo veľkostiach modelovaných predmetov. Pri práci s drevom sa v praktických činnostiach žiaci oboznamujú s vlastnosťami dreva a porovnávajú ich s vlastnosťami papiera, kartónu, látky, kože. Pracujú s mäkkým drevom, kôrou, prútom, tenkou tyčou, kolíkom, špajdlou, drevenou doštičkou. Pri prácach v domácnosti pred používaním čistiacich prostriedkov na nábytok, vane a umývadlá žiakov poučíme o bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a ich správnej aplikácii pri čistení. Žiaci pri práci s čistiacimi prostriedkami používajú ochranné rukavice.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Sebaobslužné činnosti

Osobná hygiena. Umývanie rúk toaletným mydlom, čistenie nechtov kefkou. Ošetrovanie pri bodnutí hmyzom pri malej popálenine.

#### Práce v domácnosti

Hygiena domácnosti. Umývanie, utieranie a upratovanie riadu. Utieranie prachu, čistenie nábytku. Umývanie umývadla a vane.

#### Príprava pokrmov

Obsluha elektrického variča, varnej kanvice, mikrovlnnej rúry. Prestieranie stola k raňajkám. Príprava raňajok: chlieb s maslom a džemom, čaj s citrónom, biela káva. Varenie zemiakov v šupke, ošúpanie zemiakov.

#### Šitie

Šitie predným stehom na kanave. Spájanie látky jednoduchým zošitím, prišívanie gombíka, spínačky, pútka. Zošívanie látky predným stehom, zadným stehom do jednoduchého švíka. Začisťovanie okrajov látky obnitkovacím alebo slučkovým stehom.

Navliekanie šnúrk a gmy, zošívanie koncov gmy. Rozoznávanie tkaním: bavlnené, hodvábne, vlnené, syntetické. Háčkovanie. Nacvičovanie retiazkových očiek.

### **Práce v dielni**

#### Práce s papierom a kartónom

Prekladanie, skladanie, strihanie, vystrihovanie, lepenie, rezanie, zošívanie, meranie a prebájanie. (Používanie dierkovača, zošívачky.) Zostavovanie skladačky z papiera. Prepletanie farebných pásikov. Strihanie podľa predkresleného vzoru. Balenie balíka.

#### Modelovanie

Príprava hliny na modelovanie (vláčnosť, hustota), používanie modelovacích potrieb. Modelovanie drobných predmetov tvaru kocky, hranola, valca, gule.

#### Montážne a demontážne práce

Zostavovanie modelov z konštrukčnej stavebnice, spájanie maticami, skrutkami. Nacvičovanie správneho pomenovania nástrojov a stavebnicových dielov. Oboznámenie žiakov s funkciou používaných nástrojov. Demontáž modelov a ukladanie jednotlivých častí do škatule. Zostavovanie modelov z kartónových stavebnicových častí.

#### Práce s drevom

Oboznamovanie žiakov s vlastnosťami dreva. Oboznámenie sa s názvami a funkciou pracovných nástrojov. Nacvičovanie základných prác s drevom: rezanie dreva (nožom, pílou chvostovkou a čapovkou), opracovanie dreva (rašpľou, pilníkom), vŕtanie (nebožiecom), brúsenie (šmirgl'ovým papierom), napúšťanie hydrovoskom a leštenie. Používanie drevených a oceľových tužidiel, pokosnice a uholnice. Meranie skladacím metrom. Rezanie prútu nožom na menšie časti, delenie pomocou záre-zov, zaobl'ovanie a zahrocovanie koncov.

#### Práce s kovom

Práca s mäkkým drôtom – vyrovnávanie, ohýbanie, strihanie, pílenie, začisťovanie koncov. Vyrovnávanie klincov.

#### Práce s kožou alebo s koženkou

Oboznamovanie sa s vlastnosťami spracovávaného materiálu. Strihanie, rezanie podľa kovového pravítka, prebájanie dutým priebojníkom.

### **Pestovateľské práce**

Ošetrovanie izbových rastlín: zalievanie, kyprenie, prihnojovanie, presádzanie. Rozmnožovanie izbových rastlín stonkovými odrezkami (pelargónia, begónia a iné). Práca s klícidlom (cibuľa, cesnak). Rýchlenie cibulovitých rastlín (narcis, tulipán, krokus). Pestovanie zeleniny: hrach, reďkovka, šalát, fazuľa, pažitka, rajčiak. Zber liečivých rastlín podľa miestnych a časových podmienok. Pestovanie trvaliek (pivónia, králiky, nevädze a iné).

## **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b> | <b>Počet hodín</b> |
|------------------------|--------------------|
| Sebaobslužné činnosti  | 40                 |
| Práce v domácnosti     | 38                 |
| Práce v dielni         | 40                 |
| Pestovateľské práce    | 38                 |

## Hudobná výchova pre 4. ročník A variant

**1. Charakteristika predmetu Hudobná výchova.** V nadväznosti na požiadavky 1.–3. ročníka žiaci rozlišujú zvuky okolo seba, ľudské hlasy a používané elementárne hudobné nástroje. Žiaci pozorujú dynamiku, tempo, rytmus a výškový pohyb jednoduchej melódie a učia sa pamätať si krátke, výrazné, melodické návyky. Stretávajú sa s rozdielom medzi melódiou a sprievodom. Učia sa rozlišovať pieseň a nástrojovú skladbu, vyčítanku, rečňovanku, uspávanku, pochod a hudbu k tancu. Poznávajú štátnu hymnu. V skladbách na počúvanie sa žiaci učia rozoznávať zvuk hudobných nástrojov, s ktorými sa oboznamujú. V ľudových hudobno-pohybových hrách rozvíjajú základné pohybovo-rytmické prvky a napodobňujú známe pracovné činnosti.

### 2. Ciele:

- Osvojovanie si hudobných zručností, vedenie žiakov k vyjadrovaniu vlastných pocitov, vnímaniu krásy a starostlivosti o estetické prostredie,
- učiť sa rozlišovať melódiu a sprievod,
- vytvárať sprievod k piesňam na elementárnych nástrojoch,
- vedieť rozlišovať pieseň a nástrojovú skladbu,
- učiť sa rozoznávať zvuk klavíra, huslí, bubna, a trúbky,
- uplatňovať základné pohybovo-rytmické prvky v ľudových hudobno-pohybových hrách,
- viesť žiakov ku kultivovanému pohybu zladenému s hudbou, rytmom a obsahom skladieb
- pôsobiť na ich pozornosť, predstavivosť, pamäť, obohacovať citový život žiakov.

**3. Proces vyučovania** predmetu hudobná výchova sa bude realizovať na hodinách hudobnej výchovy 1 hodinu týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne .

### 4. Obsah vzdelávania:

- Rozlišovanie piesne a nástrojovej skladby, vyčítanky, rečňovanky, uspávanky, pochodu a hudby k tancu.
- Vytváranie sprievodu k piesňam s využitím kvinty alebo opakovaného motívu na elementárnych nástrojoch.
- Počúvanie inštrumentálnej a vokálnej skladby, zameriavanie pozornosti na výrazný prvok skladby.
- Rozoznávajú zvuku klavíra, huslí, bubna a trúbky v skladbách na počúvanie. Uplatňovanie a rozvíjanie základných pohybovo-rytmických prvkov v ľudových hudobno-pohybových hrách, napodobňovanie známych pracovných činností.

#### Piesne na spev

Milá kamarátka (O. Francisci), Maličká som (ľudová), Nech si lieta (A. Čobej), Ovce moje, ovce (ľudová), U susedov, tam je topoľ (ľudová), Lietala si lastovička (ľudová), Letela páva, letela (ľudová), Fúka, fúka fujavica, Vianočné koledy, Snehuliak (S. Hochel), Sniežik sa nám chumelí (J. Matuška), Fašiangy, Turíce (ľudová), Čierne oči, choďte spať (ľudová), Ej, už sa k jari blíži (ľudová), Kukulienka, kde si bola (ľudová), Na bielej hore (ľudová), Číže je to biely dom (ľudová), Zahrajte mi muzikanti (ľudová), Mamička moja (O.

Francisci), Od kolieska do kolieska (ľudová) a iné.

**Piesne na počúvanie**

Uspávanka (f. Schubert), Mamičkám (I. Hurník), Nad Tatrou sa blýska a iné.

**Skladby na počúvanie**

Malička som, Zahrajte mi muzikanti (E. Suchoň), Zázračná muzika (J. Letňan), Chorá bábika, Pohreb bábiky, Nová bábika (P. I. Čajkovskij), Pochod komediantov (B. Smetana) a iné

**Hudobno-pohybové hry**

Tiki-taki, tiki-tak (Š. Kantor), Cip, cip, cipovička (ľudová), Čížiček, čížiček (ľudová)

**5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b> | <b>Počet hodín</b> |
|------------------------|--------------------|
| Piesne na spev         | 15                 |
| Piesne na počúvanie    | 8                  |
| Skladby na počúvanie   | 10                 |
| Hudobno-pohybové hry   | 6                  |

## Výtvarná výchova pre 4. ročník A variant

**1. Charakteristika predmetu Výtvarná výchova.** Výtvarná výchova má veľký podiel na realizácii viacerých zložiek komplexnej edukácie žiakov so špeciálnymi edukačnými potrebami. Kultivuje estetické cítenie, rozvíja zmyslové vnímanie a rozumové myslenie, formuje morálne vlastnosti žiakov, prispieva k polytechnickému vzdelaniu, poskytuje pre život potrebné kultúrne návyky a pracovné zručnosti. Okrem edukačnej, esteticko-výchovnej funkcie plní aj výchovno-rehabilitačnú a relaxačnú funkciu.

### 2. Ciele:

- Vychádzať z prirodzeného postoja žiaka k svetu, v ktorom sú späté momenty
- poznávacie, praktické – manuálne, estetické,
- spresňovať, rozvíjať a obohacovať získané poznatky a výtvarné zručnosti,
- získané poznatky a výtvarné zručnosti v základných výtvarných technikách ďalej spresňovať, rozvíjať a obohacovať;
- pestovať vkus a zmysel pre farebnosť,
- učiť sa správne komponovať a zobrazovať priestor,
- učiť sa správne vidieť a odpozorovaný tvar nakresliť,
- vhodnými formami a metódami práce rozširovať poznanie v oblasti výtvarného umenia,
- prispievať k celkovej rehabilitácii žiakov,
- umožniť žiakovi rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu,
- cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať žiaka do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií.

**3. Proces vyučovania** predmetu výtvarná výchova sa bude realizovať na hodinách výtvarnej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Výtvarné osvojovanie skutočnosti

##### Tematické práce

- Námety zo života detí, ich činností a prostredia, v ktorom sa pohybujú v nadväznosti na obsah vyučovania ostatných predmetov v tomto ročníku (slovenský jazyk a literatúra, vlastiveda, pracovné vyučovanie, hudobná výchova).
- Komponovanie a zobrazovanie priestoru: *malbou* (akvarel, tempera, suchý pastel) a *kresbou* (mastný pastel v kombinácii s akvarelom, tuš, kolorovaný akvarelom).

##### Zobrazovanie prírodných a umelých foriem

- Výtvarné stvárnenie skutočnosti na základe priameho pozorovania (zrakového, hmatového, sluchového vnímania).
- Zachytenie tvarov, štruktúr a farebnosti prírodnín (kôra stromov, rastliny, listy).
- Zachytenie veľkosti, tvarov a materiálov vecí dennej potreby.
- Výtvarné stvárnenie *kresbou* (rudka, mäkká ceruzka, kolorovaná kresba, kombinované techniky), *malbou* (suchý a mastný pastel, fixky).

## **Plošné a priestorové úžitkové práce**

### Dekoratívne práce

- Poznávanie a hodnotenie rôznych výtvarných techník a materiálov.
- Jednoduché členenie plochy s využitím farby a línie.
- Ornamentálna kresba, vyplňanie plochy podľa šablóny. Dvojfarebné a trojfarebné kombinácie.
- Námety v súvislosti s kultúrou bývania a odievania.
- Využívanie grafických techník.

### Priestorové práce

- Modelovanie a priestorové vytváranie s rôznym výtvarným materiálom.
- Modelovanie dvojrozmerných a trojrozmerných plastík.

### **Výtvarná kultúra**

- Návšteva výstav práce detí, umelcov, ľudových umelcov, remeselníkov podľa regionálnych možností.
- Vychádzky zamerané na pozorovanie architektúry a panorámy krajiny.
- Besedy o ilustráciách a reprodukciách umeleckých diel (Benka, Fulla, Bazovský, Machaj, Dúbravec ...)

## **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>              | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------------|--------------------|
| Výtvarné osvojovanie skutočnosti    | 15                 |
| Plošné a priestorové úžitkové práce | 15                 |
| Výtvarná kultúra                    | 9                  |

## Telesná a športová výchova pre 4. ročník A variant

**1. Charakteristika predmetu Telesná a športová výchova.** Predmet telesná a športová výchova v špeciálnej základnej škole sleduje dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja žiakov, t.j. dosiahnutie žiadaného stupňa telesnej zdatnosti, odolnosti a pohybových zručností. Zo zdravotného hľadiska je významná kompenzačná, reedukačná a relaxačná funkcia telesnej výchovy, zameraná k zmierňovaniu alebo odstraňovaniu pohybových nedostatkov, nahradzovaniu chýbajúcich zručností inými a k zlepšovaniu celkového fyzického stavu. Rozvíjanie pohybovej aktivity súvisí s rozvojom poznávacej činnosti, pretože v rámci telesnej výchovy, zámerne pôsobí na rozvoj psychických funkcií, ako je vnímanie a pozorovanie, pamäť, pozornosť, fantázia, myslenie a reč. Odporúčame citlivý prístup k výkonnostnému chápaniu jeho procesu, hlavne v porovnávaní motorických a fyzických výkonov žiakov.

### 2.Ciele:

- Poskytovať žiakom čo najviac pohybových podnetov,
- podporovať a sústavne rozvíjať záujem o pohybovú aktivitu,
- pestovať hygienické návyky a kladný vzťah k pohybu, k cvičeniu a športu v rámci ich obmedzených možností,
- rešpektovať ich výrazné individuálne osobitosti,
- rozvíjať telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť žiakov,
- rozvíjať všeobecnú vytrvalosť, obratnosť, rýchlosť a dynamickú silu,
- uplatňovať estetický pohybový prejav a rytmické cítenie,
- rozvíjať schopnosť jednoduchšej pohybovej improvizácie,
- rozvíjať špeciálnu obratnosť a osvojenie akrobatických cvikov,
- uplatňovať osvojené základné povely, určené poradové cviky ,
- viesť žiakov k ich samostatnému plneniu,
- intenzívne rozvíjať všeobecnú vytrvalosť, obratnosť, rýchlosť a dynamickú silu,
- zdokonaľovať základné herné zručnosti s loptou a uplatňovať ich pri hre so zjednodušenými pravidlami,
- zdokonaľovať lokomočné a špecifické herné zručnosti,
- osvojiť si plavecké pohybové zručnosti,
- poskytovať prvú pomoc a formovať kladný vzťah k aktívnej ochrane prírody.

**3. Proces vyučovania predmetu** telesná a športová výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu telesná a športová výchova 3 hodiny týždenne, spolu 117 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Poradové cvičenia

Upevňovanie osvojených základných povelov z nižších ročníkov. Nástup družstva do radu, dvojradu, zástupu a dvojstupu. Obraty na mieste. Pochod podľa hudby, pochod so spevom.

## **Kondičné cvičenia**

### **Cvičenia s využitím behu**

Rýchly beh do 20 metrov po priamej alebo slalomovej dráhe so zmenami smeru s predbiehaním a preskakovaním nízkych prekážok. Vytrvalostný beh postupne až do 12 minút podľa individuálnych možností žiakov. Beh vzad a cval stranou.

### **Cvičenia s krátkym švihadlom**

Opakované preskoky znožmo, jednonož, striedavonož, so zameraním na techniku a vytrvalosť. Preťahovanie vo dvojiciach.

### **Cvičenia s dlhým švihadlom**

Preskoky krúžiaceho švihadla.

### **Cvičenia s využitím lana**

Preťahovanie družstiev i po rýchlom uchopení lana z rôznych polôh.

### **Cvičenie s plnou loptou 1-2 kg**

Nosenie, prenášanie, gúľanie a podávanie na mieste i v pohybe. Súťaživé štafety.

### **Cvičenie s využitím lavičky**

Precvičovanie osvojených pohybových zručností a ich ďalší rozvoj na doske i kladine lavičky ( sklon lavičky asi 45°). Dvíhanie a nosenie lavičky.

### **Cvičenie na rebrinách**

Precvičovanie osvojených pohybových zručností z nižších ročníkov. Zoskoky z 5. – 6. priečky na pružnú podložku.

### **Cvičenie s použitím debny ako prekážky**

Vystupovanie a výskoky na debnu a zoskoky na pružnú podložku. Rýchle preskoky odrazom jednonož medzi jednotlivými dielmi debny položenými na zemi.

### **Cvičenie na rebríku**

Vystupovanie, zostupovanie, vyliezanie a zliezanie na zvislom a šikmom rebríku.

### **Šplh na tyči**

Šplh s prírazom. Spúšťanie na tyči rúčkovaním.

### **Jazda na bicykli**

Nácvik pedálovania. Cvičenie rovnováhy.

## **Prípravné cvičenia**

Prostné cvičenia jednotlivca zamerané na rozvíjanie základnej pohybovej koordinácie a techniky pohybu v kĺboch a chrbtici. Prípravné cvičenia jednotlivca s náradím – s tyčou, činkami a iným náradím.

## **Rytmická gymnastika a tanec**

Rytmizovaná chôdza, beh s využitím priestoru a zmenami v tempe. Prísuný krok so zmenami v tempe. Využitie nacvičených tanečných prvkov miestnych ľudových tancov. Polkový krok. Pohybová improvizácia na hudobnú alebo rytmickú predlohu.

## **Akrobacie**

Kotúl' vpred, kotúl' vpred opakovane, posledný zakončený skokom prehnuto do stoja, vzpažiť, kotúl' vpred na zvýšenej podložke ( 2-3 diely debny). Kolíska vzad z rôznych postojov a polôh, kotúl' vzad do vzporu drepmo i opakovane. Stoj na rukách s dopomocou aj samostatne pri stene. Zo stoja na lopatkách s oporou v bokoch- pádom vpred skrčmo.

## **Atletika**

Rýchly beh na 30-50 metrov s preskakovaním nízkych (20cm) pravidelne rozostavaných prekážok. Vytrvalostný beh do 12 minút. Skok do diaľky skrčmo z rozbehu. Hod loptičkou do diaľky a na cieľ. Skok do výšky.

## **Základné činnosti športových hier**

Precvičovanie osvojených pohybových zručností z nižších ročníkov v zmenených náročnejších podmienkach. Podávanie lopty na mieste i v pohybe.

Dribling v pohybe pravou i ľavou rukou, prihrávky obojruč trčením na mieste v dvojiciach alebo oproti stene, odbitie lopty obojruč o zem na mieste a prihrávka obojruč trčením v dvojiciach, nadhodenie lopty a prihrávka obojruč trčením v pohybe, prihrávka jednoruč, obojruč trčením v pohybe.

## **Drobné pohybové hry**

Loptové hry zamerané na hádzanie, chytanie a hry spojené s rýchlym behom.

Hry na snehu, na ľade.

## **Turistika**

Chôdza a beh v teréne k cieľu vzdialenému 2 km. Prekonávanie terénnych prekážok. Vybíhanie a zbíhanie krátkeho svahu. Preliezanie a podliezanie prekážky. Cvičenie rovnováhy na prírodných prekážkach. Dvíhanie a nosenie ľahkých predmetov. Hádzanie, vrhanie predmetu do diaľky, do výšky, na cieľ. Preťahovanie vo dvojiciach a pretláčanie v skupinách. Ošetrovanie povrchových poranení, prenášanie ranených. Základné spôsoby orientácie v prírode.

Odporúčame plávanie ( podľa podmienok školy).

## **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>            | <b>Počet hodín</b> |
|-----------------------------------|--------------------|
| Poradové cvičenia                 | 5                  |
| Kondičné cvičenia                 | 25                 |
| Prípravné cvičenia                | 10                 |
| Rytmická gymnastika a tanec       | 10                 |
| Akrobacie                         | 17                 |
| Atletika                          | 15                 |
| Základné činnosti športových hier | 15                 |
| Drobné pohybové hry               | 10                 |
| Turistika                         | 10                 |

# UČEBNÉ OSNOVY PRE 4. ROČNÍK – VARIANT B

## Slovenský jazyk a literatúra pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Slovenský jazyk a literatúra.** Žiak získava prostredníctvom slovenského jazyka a literatúry zručnosti potrebné na získavanie informácií a na ich výmenu v sociálnom kontakte, čo má výrazný podiel na celkovej socializácii dieťaťa.

### 2. Ciele:

- Vedieť sa sústrediť na usmernený výkon spojený s miestom a časom určeným pre predmet čítanie,
- vedieť čítať trojslabičné slová,
- nacvičiť viazané čítanie jednoduchých slov,
- osvojiť si ďalší okruh hlások a písmen,
- čítať jednoduché vety s porozumením,
- upútať žiaka pri nácviku pozornosti a samotnom vyučovaní čítania témami jemu blízkymi, ktorých použitie môže slúžiť ako motivácia, či odmena,
- učiť žiakov pracovať s čitateľskou tabuľkou.

**3. Proces vyučovania** predmetu slovenský jazyk a literatúra sa bude realizovať na hodinách slovenského jazyka a literatúry, 3 hodiny týždenne, spolu 117 hodín ročne.

Pri vyvodzovaní novej hlásky a písmena vytvárame vizuálnu, akustickú a artikulačnú väzbu. Hlásku priradujeme k tlačenému aj písanému písmenu, precvičujeme ju medzi známymi písmenami, rozvíjame sluchové vnímanie. Pri čítaní obrázkov žiaci ťahajú prstom po grafickom znázornení novej hlásky.

V relaxačnej časti hodiny využívame slabikové pexesá, vyčítanky a hudobno-pohybové hry.

### 4. Obsah vzdelávania :

Čítanie tlačených písmen, slabík a slov vyvedených v treťom ročníku.

Čítanie písaných písmen, slabík a slov vyvedených v treťom ročníku.

Utvrdenie známych dvojslabičných slov .

Nácvik čítania trojslabičných slov.

Postupné osvojovanie veľkých a malých písmen: j, J, s, S, n, N, y, Y, š, Š, d, D.

Čítanie slabík v riadkoch, stĺpcoch, vyhľadávanie slabík podľa pokynu učiteľa, vyhľadávanie plnovýznamových slov.

Nacvičovanie viazaného čítania jednoduchých slov.

Čítanie jednoduchých viet s porozumením.

Priradovanie viet k ilustráciám.

Nacvičovanie čítania súvislého textu s porozumením.

## 5. Časová dotácia:

| Tematický celok                                       | Počet hodín |
|-------------------------------------------------------|-------------|
| Opakovanie prebraných písmen, slabík, slov            | 12          |
| Nácvik čítania trojslabičných slov                    | 12          |
| Osvojovanie písmen j, J, s, S, n, N, y, Y, š, Š, d, D | 48          |
| Nácvik viazaného čítania jednoduchých slov            | 12          |
| Čítanie jednoduchých viet s porozumením               | 15          |
| Nácvik čítania súvislého textu s porozumením          | 18          |

## Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 4. ročník B variant

### 1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 4. ročník špeciálnych základných škôl, pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia, vyučovacím jazykom slovenským.

Prostredníctvom predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa u žiakov rozširuje funkčná komunikácia v kategóriách: žiadanie osobných potrieb, informácií, vyjadrovanie pocitov, komentovanie, reakcie na správanie iných ľudí, vyjadrovanie prosociálnych postojov.

### 2. Cieľ:

Hlavný cieľ:

- Podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a funkčného dorozumievania, stimulovať komunikáciu žiaka v sociálnej interakcii.

Všeobecné ciele:

- Zapájať sa do skupinovej činnosti, počúvanie príbehu,
- dokázať počúvať v nerecipročných situáciách, napr. rozhlas, príbehy, video,
- dokončiť vlastnú úlohu v skupine, bez intervencie učiteľa,
- potichu počúvať ostatných,
- počúvať deti a dospelých,
- pýtať sa a reagovať na otázky a komentovať to, čo sa povedalo,
- dokázať sa sústrediť na jeden zvuk, napr. hlas spomedzi iných,
- počúvať a nasledovať inštrukcie a usmernenia.
- Rozvíjať praktické používanie jazyka na dorozumievanie, a to s použitím verbálnych aj neverbálnych komunikačných prostriedkov.
- Rozvíjať slovnú zásobu, chápanie pojmov a ich používanie v komunikácii.
- Rozvíjať jazykový cit, syntaktické a morfológické pravidlá. Aplikovať ich do hovorenej i písanej podoby (podľa individuálnych schopností žiaka).
- Rozvíjať fonematické uvedomovanie, schopnosť diferencovať dištinkatívne znaky jazyka podľa individuálnych schopností žiaka.
- Rozvíjať artikulačnú obratnosť a výslovnosť.
- Rozvíjať rozprávačské schopnosti žiakov podľa individuálnych schopností.
- Rozvíjať taktilné a kinestické vnímanie.
- Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).
- Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase.
- Rozvíjať motorické schopnosti.
- Rozvíjať čitateľské a pisateľské schopnosti.
- V rámci každej komunikačnej situácie neprestajne vyžadovať používanie očného kontaktu so súčasnou verbalizáciou.

**3. Proces vyučovania** predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa bude realizovať na hodinách rozvíjania komunikačnej schopnosti, 4 hodiny týždenne, spolu 156 hodín ročne. Súčasťou predmetu RKS je aj Augmentatívna a alternatívna

komunikácia. Náhradné a doplnkové komunikačné systémy potom používajú žiaci v bežnej komunikácii a na všetkých vyučovacích predmetoch. Odporúčame využívať systém VOKS /výmenný obrázkový komunikačný systém/ a metodiku od autoriek S. Kapáľková a L.Vencelová, ktorá nadväzuje na čiastočnú slovenskú adaptáciu práce D.B. El'konina, ktorá sa využíva na rozvíjanie fonematického uvedomovania.

#### **4. Obsah vzdelávania**

Obsah musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek. Obsah predmetu RKS je zameraný na všetky roviny jazyka a všetky formy komunikácie.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa prebieha celým vyučovacím procesom. Témy preberané v predmete RKS by mali byť v súlade s témami preberanými najmä v predmete Slovenský jazyk a literatúra a Vecné učenie. Na hodine RKS sa učiteľ má so žiakmi zamerať na porozumenie pojmov a súvislostí a precvičovanie ich používania v komunikácii.

Obsah rozvíjania komunikačnej schopnosti v jednotlivých oblastiach:

#### **Pragmatická rovina jazyka:**

##### Porozumenie reči

- Komentovanie „tu a teraz“. Komentovaním všetkých činností a pomenovávaním predmetov rozvíjame porozumenie pojmov a ich vzájomných súvislostí. Postupujeme od poznávania skutočných predmetov a javov k obrázkom a porozumeniu pojmov.
- Kategorizovanie pojmov podľa daných kritérií.
- Vykonávanie činností podľa komentovania a porozumenia obsahu prehovoru
- komunikačného partnera.

##### Rozvíjanie expresívnej reči

- Námetové hry, pri ktorých žiak môže komentovať svoju činnosť. Vo všetkých hrách kladieme dôraz na hlasné komentovanie činnosti alebo spoločné komentovanie s pomocou učiteľky. Pri hrách sa odporúča používať názorné skutočné predmety, ich miniatúry alebo primerané ilustrácie a obrázky.
- Nehovoriaci žiaci komentujú s pomocou posunkov, grafických znakov alebo iným náhradným komunikačným prostriedkom.
- Vytváranie situácií z bežného života tak, aby ich mohli žiaci lepšie pochopiť a komentovať („zažiť ich“) a tým si upevňovať slovnú zásobu.
- Jednoduché aktívne pomenovávanie predmetov a dejov v prostredí školy a rodiny, jednoduché komentovanie vykonávaných alebo prebiehajúcich činností a situácií.
- Tvorenie jednoslovných a dvojslovných viet, slovných pomenovaní.

##### Rozhovor

- Jednoduchý rozhovor, striedanie role s komunikačným partnerom.
- Začiatok a ukončenie rozhovoru. Výber a udržanie témy rozhovoru.

- Výber komunikačných prostriedkov primeraných situácii a komunikačnému partnerovi. Odpoveď na otázku, kladenie otázok.
- Modelové hry, dramatizácia.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy**

### **Lexikálno-sémantická rovina jazyka**

- Pomenovanie skutočných predmetov a javov alebo obrázkov.
- Kategorizovanie pojmov podľa významu s názornými príkladmi a bez nich. (Pri pomenovávaní zároveň ukazujeme na predmet alebo zároveň vykonávame pohyb a pod.)
- Rozlišovanie a porovnávanie významovo podobných a protikladných pojmov. (Názorne: reč v spojení so zrakovým alebo taktilným vnemom a pod.)
- Zovšeobecnenie pojmov
- Kľúčové slová.
- Upevňovanie významu pojmov a súvislostí zážitkovou formou.

**Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Morfologicko-syntaktická rovina jazyka**

- Nácvik ohýbania slov, nácvik predložkových väzieb a analógie primerane schopnostiam žiaka s pomocou, názorným a zážitkovým spôsobom.
- Maľované čítanie.
- Dopĺňanie a opakovanie viet.
- Odvodzovanie slov.
- Tvorba viet a súvetí.
- Rozvoj porozumenia reči.

**Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Foneticko-fonologická rovina:**

- Rozvíjanie sluchovej diferenciačnej schopnosti.
- Hry s nerečovými zvukmi
- Rozlišovanie zvukov reči rozlišovanie rôznych druhov zvukov (zvuky zvierat, štrnganie, búchanie, šuchot, zvonček, píšťalka a pod.), rozlišovanie intenzity a smeru prichádzajúcich zvukov.
- Rozlišovanie zvukov reči, rytmizovanie slabík. Hry so zmenami melódie a tempa reči. Rozlišovanie prvej hlásky v slove. Rozlišovanie dĺžky hlások a slabík.
- Cvičenia zamerané na rozvíjanie pohyblivosti hovoridiel, koordináciu pohybov a správnu výslovnosť.

**Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Rozvíjanie rozprávačských schopností:**

- Pozorovanie osôb a udalostí v okolí.
- Jednoduché rozprávanie zážitku podľa obrázkov, rozprávanie podľa obrázkov, vnímanie časovej následnosti a súvislostí udalostí.
- Práca s detskými ilustrovanými knihami, leporelami, obrázkami.

## **Rozvíjanie iných schopností spojených s komunikáciou:**

### Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie

- Poznávanie predmetov a povrchov hmatom, rozvíjanie diferenciačných schopností.
- Rozvíjanie vnímania vlastných pohybov.

### Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).

- Poznávanie rôznych zvukov, rozlišovanie ich kvality, intenzity, smeru.
- Poznávanie melódie a rytmu. Cvičenia na zapamätanie melódie a rytmu, riekanky, radu slov, vety a pod.
- Cvičenia zrakovej analýzy a syntézy.
- Rozvíjanie poznávacích procesov: zachovanie, priradovanie, zoradovanie, triedenie – kategorizácia.
- Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zraková, pracovná pamäť)

### Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase

- Cvičenia pravoľavej orientácie (telesná schéma, rovinná orientácia ).
- Serialita (nácvik sekvencií, postupnosti).
- Intermodalita (audiovizuálny vzťah).

### Rozvíjať motorické schopnosti

- Rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforytmiky.

### Rozvíjať čitateľské a písateľské schopnosti

- Pre osvojovanie čítania analyticko-syntetickou i globálnou metódou je nevyhnutné dosiahnutie určitej úrovne fonologického uvedomenia. Preto je súčasťou obsahu predmetu RKS aj:
- Rozvíjanie schopnosti diferencovať zvuky reči (slabiky, hlásky a ich dĺžku) hrovou formou. Diferencovanie obrázkov, symbolov alebo znakov.
- Schematické znázornenie slov.
- Rytmizovanie riekaniek a detských pesničiek.
- Rozvíjanie schopnosti orientácie v priestore a v rovine (chápanie a vyjadrenie polohy predmetu hore, dolu, v prostriedku; sledovanie a ukladanie prvkov v rade zľava doprava).
- Obrázkové (maľované) čítanie.
- Ak individuálne schopnosti žiaka nedovoľujú osvojovanie si všetkých tvarov písmen, odporúča sa čítanie a písanie len veľkých tlačených písmen.

## **Odporúčané rozprávky a knihy v obsahu:**

### ROZPRÁVKY

Medovníková/perníková chalúpka; Červená čiapočka; O Budulínkovi; Dlhý, široký a bystrozraký; Kozliatka a vlk; Tri prasiatka; Škaredé káčatko; Koza odratá a jež; Zatúlané húsa; Pampúšik; O psíčkovi a mačičke; Rozprávka o sliepočke a kohútikovi;

O rukavičke/Domček, domček kto v tebe býva; O rybárovi a zlatej rybke; Ako išlo vajce na vandrovku; Rozprávka o repe; O Gaštankovi, čo nemal kožúšok; Čin, Čin; Janko Hráško; O dvanástich mesiačikoch; Hrnček var!; Palica, von z vreca!; Macko Uško; Tri medvede...

### ROZPRÁVKOVÉ KNIŽKY

Môj macík; Moja prvá čítanka; Čo si hračky rozprávali; Utopený mesiačik; Rozprávky o zvieratkách (V. G. Sutejev)

### PRÍBEHY ZO ŽIVOTA DETÍ

Janka a Danko

Autori: M. Ďuričková, M.R. Martáková, D. Hevier, H. Zelinová, E. Gašparová, N. Tánska, M. Jančová, J. Šrámková, K. Bendová, M. Haštová, J. Pavlovič, R. Mórica, E. Čepčeková

### OBRÁZKOVÉ KNIŽKY

Obrázkové čítanie

Autori: V. Machaj, Z. Vlach – M. Novacký, J. Kontár, E. Vančurová, E. Weberová, I. Imro, J. Navrátil, A. Okruhlicová

**Náročnosť odporúčaných tém sa bude prispôsobovať danému ročníku a individuálnym schopnostiam žiaka.**

| RKS – knihy a rozprávky                                                                                                                                                                                                                                                                                | Téma            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>Knihy:</b><br>V lese a na čistinke<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Palička pomocníčka,<br>Príbehy Maťa a Klinčeka: Ako vyhнали diviaka<br><b>Rozprávky:</b><br>Palička – pomocníčka<br>Jablko<br>Červená čiapočka<br>Koža rohatá a jež<br>Domček , kto v tebe býva<br>Pampúšik<br>Tri medvede | Lesné zvieratá  |
| <b>Knihy:</b><br>Rozprávky o psíčkovi a mačičke<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kuriatko a káčatko<br>Zabavme sa s Macom Pacom<br><b>Rozprávky:</b><br>Rozprávka o sliepočke a kohútikovi<br>Kuriatko a káčatko<br>Ako išlo vajce na vandrovku                                                   | Domáce zvieratá |

|                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| <p>O repe<br/>Maco Paco pomáha na gazdovstve<br/>Mechúrik Koščúrik<br/>Kozliatka a vlk<br/>Škaredé káčatko</p>                                                                                                                                                           |                               |
| <p>Rozprávky:<br/>O repe<br/>Komu dáme mliečko?</p>                                                                                                                                                                                                                      | Zelenina                      |
| <p>Kniha:<br/>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kto povedal mňau?</p>                                                                                                                                                                                                   | Zvuky zvierat                 |
| <p>Kniha: Rok<br/>Rozprávka: Čačky hračky / Bendová/</p>                                                                                                                                                                                                                 | Rok                           |
| <p>Kniha:<br/>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Jablko<br/>O gaštankovi, čo nemal kožúšok</p>                                                                                                                                                                           | Jeseň                         |
| <p>Rozprávka:<br/>O dvanástich mesiačikoch<br/>Kniha:<br/>Maco Snehuliakom<br/>Téma jar:<br/>Kniha:<br/>Dobrodružstvo s myškami<br/>Téma leto:<br/>Čačky hračky / Bendová/: Smädné kvietky<br/>Téma rodina- členovia:<br/>Rozprávky:<br/>O repe<br/>Červená čiapočka</p> | Zima                          |
| <p>Rozprávky:<br/>Tri prasiatka<br/>O rybárovi a zlatej rybke<br/>Dlhý, široký a bystrozraký<br/>Janko Hraško</p>                                                                                                                                                        | Na poli, v lese,<br>v záhrade |
| <p>Rozprávky:<br/>Tri prasiatka<br/>O rybárovi a zlatej rybke<br/>Dlhý, široký a bystrozraký<br/>Janko Hraško</p>                                                                                                                                                        | Remeslá                       |
| <p>Kniha:<br/>Maco Snehuliakom: Nezvyčajný vianočný stromček</p>                                                                                                                                                                                                         | Vianoce                       |

## **Témy z Vecného učiva ŠkVP**

### **Trieda, škola a okolie školy**

- Povinnosti žiaka
- Upresňovanie a upevňovanie pojmov trieda, šatňa, telocvičňa, toaleta, dielňa, školský pozemok, cvičná kuchynka.
- Orientácia v areály školy.

### **Orientácia v čase**

- Porozumenie časovým údajom: včera-dnes-zajtra. Východ slnka, západ slnka.
- Porovnávanie časových jednotiek deň – týždeň.
- Kalendár: pracovné dni, voľné dni.
- Určovanie miesta: pod - nad, pred - za.

### **Príroda**

- Pozorovanie zmien v prírode, zmeny počasia.
- Kalendár prírody.
- Ročné obdobia, rozlišovanie situácie v prírode podľa ročných období.

#### Jeseň

- Znaky jesene v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv v jeseni.
- Pojmy: slnečný, hmlistý, daždivý.
- Jeseň v ovocnom sade.
- Jesenné kvety: astra, georgína, nechtík, jesienka.

#### Zima

- Znaky zimy v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv v zime.
- Pojmy: sneženie, fujavica, poľadovica.
- Vtáky v zime: sýkorka, drozd, vrabec.
- Zimné športy. Bezpečnosť pri zimných športoch a hrách na snehu.
- Oboznamovanie sa s vianočnými tradíciami.

#### Jar

- Znaky jari v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv na jar.
- Pojmy: ochladenie – oteplenie.
- Vtáky na jar: stavanie hniezd (na zemi, v dutinách stromov, na stromoch, pod strechami domov), znášanie vajíčok, kŕmenie mláďat.
- Jarné práce na školskom pozemku.

#### Leto

- Znaky leta v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv v lete.
- Pojmy: búrka, lejak, dúha.
- Lúky, lúčny hmyz: motýle, chrobáky, muchy, mravce, včely.

### **Starostlivosť o zdravie**

- Prehlbovanie poznatkov o ľudskom tele: trup (hrudník, brucho, chrbát), horná končatina (plece, rameno, lakeť).
- Hygiena rúk, čistota nechtov.
- Hygiena úst, umývanie zubov.
- Bolesti zubov.
- Návšteva zubného lekára.

### **Obchod**

- Hra na obchod, manipulácia s peniazmi, pravidlá správania sa v obchode.

- Návšteva obchodu a drobný nákup, platenie.

### **Domov a rodina**

- Orientácia v príbuzenských vzťahoch, pojem vnuk – vnučka.
- Ako doma pomáhame. Význam jednotlivca pre celok.
- Adresa bydliska.

## **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>                                      | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------------------------------------|--------------------|
| Pragmatická rovina                                          | 30                 |
| Morfologicko-syntaktická rovina                             | 26                 |
| Lexikálno-sémantická rovina                                 | 30                 |
| Rozvíjanie iných schopností žiakov spojených s komunikáciou | 20                 |
| Foneticko-fonologická rovina jazyka                         | 20                 |
| Rozvíjanie rozprávačských schopností                        | 30                 |

## Rozvíjanie grafomotorických zručností pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie grafomotorických zručností.** Žiak si prostredníctvom predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností upevňuje grafomotorické zručnosti potrebné na písanie.

### 2. Ciele:

- Rozvíjať jemnú motoriku a grafomotoriku,
- vytvárať návyk správneho držania písacích potrieb,
- vytvárať návyk správneho sedenia pri písaní,
- spresňovať správny tvar písaného a tlačeneho písmena,
- usporiadať si potreby na lavici pri písaní,
- upevňovať zručnosť písať s príslušnými pracovnými, hygienickými a estetickými návykmi,
- naďalej zaraďovať uvoľňovacie cviky,
- využívať reliéfne makety jednoduchých geometrických a iných tvarov na obkresľovanie.

**3. Proces vyučovania** predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností sa bude realizovať na hodinách rozvíjania grafomotorických zručností, 2 hodina týždenne, spolu 78 hodín ročne. Vytvárame priestor, kde si žiak môže horšie zvládnuté tvary precvičiť. Počet a poradie písmen môže učiteľ meniť podľa individuálnych schopností žiakov. Naďalej uskutočňujeme cvičenia jemnej motoriky a zaraďujeme uvoľňovacie cviky. Žiak, ktorý nie je schopný zvládnuť písaný tvar písma, pokračuje v nácviku písania veľkých tlačených písmen.

### 4. Obsah vzdelávania:

Opakovanie nacvičených prvkov.

Postupný nácvik malých písmen **j, s, n, y, d, š**.

Písanie slabík z osvojených písmen jednoduchými spájacími ťahmi.

Nácvik písania veľkých písmen **A, O, M, N, I**.

Písanie písmen podľa diktátu.

Nácvik písania slov typu: mám, tam, sem, sám, les, pes

### 5. Časová dotácia:

| Tematický celok                                                 | Počet hodín |
|-----------------------------------------------------------------|-------------|
| Opakovanie nacvičených prvkov                                   | 6           |
| Postupný nácvik malých písmen <b>j, s, n, y, d, š</b>           | 20          |
| Písanie slabík z osvojených písmen jednoduchými spájacími ťahmi | 12          |
| Nácvik písania veľkých písmen <b>A, O, M, N, I</b>              | 16          |
| Písanie písmen podľa diktátu                                    | 8           |
| Nácvik písania slov typu: mám, tam, sem, sám, les, pes          | 16          |

## Matematika pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Matematika.** Žiak získava prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky. Vyučovanie prebieha podľa ich individuálnych schopností a možností tak, aby na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázali prirodzene aplikovať a riešiť najnutnejšie problémy a úlohy praktického života.

### 2. Ciele:

- Využívať pri opakovaní a upevňovaní učiva matematické poznatky pri riešení problémov praktického života,
- porovnávať a triediť činnosti každodenného života, predmety, vlastnosti podľa určitých kritérií,
- osvojiť si základné prvky numerácie v obore prirodzených čísel 6 – 10,
- osvojiť si základné počtové výkony v obore prirodzených čísel 6 – 10,
- osvojiť si základné geometrické predstavy.

**3. Proces vyučovania** predmetu matematika sa bude realizovať na hodinách matematiky, 4 hodiny týždenne, spolu 140 hodín aritmetiky a 16 hodín geometrie.

Žiaci si osvojujú numeráciu a počtové výkony v obore do 10.

Učia sa riešiť jednoduché slovné úlohy na sčítanie a odčítanie. Pri manipulácii s mincami a bankovkami sa učia pojmy drahý – lacný.

Hravou formou (modelovaním, a kreslením z geometrických tvarov) upevňujeme rozoznávanie a pomenovanie rovinných útvarov kruh, štvorec, trojuholník.

### 4. Obsah vzdelávania:

Porovnávanie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.

Triedenie predmetov podľa vlastností, vytváranie skupín predmetov.

Vzťahy: viac-menej, patrí - nepatrí, dlhý - krátky, pred - za, hneď pred - hneď za.

Triedenie a porovnávanie rovinných útvarov: kruh, štvorec, trojuholník, priraďovanie názvu.

Poznávanie geometrických telies guľa a kocka.

Číslo 6 – 10. Číselný rad. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov.

Priraďovanie predmetov k číslu 6-10. Čítanie a písanie číslíc 6-10.

Znázorňovanie čísel 6 – 10.

Porovnávanie čísel do 10. Znaky <, =, >.

Rozklad čísel 6-10.

Sčítanie v obore do 10. Zápis príkladov sčítania. Znázorňovanie príkladov sčítania.

Riešenie slovných príkladov na sčítanie.

Odčítanie v obore do 10. Zápis príkladov odčítania. Znázorňovanie príkladov odčítania.

Riešenie slovných príkladov.

Mince 1 €, 2 €. Bankovky 5 €, 10 €.

Oboznámenie sa s pojmami drahý – lacný.

## 5. Časová dotácia:

| Tematický celok                                                                                                                                               | Počet hodín |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Porovnávanie predmetov podľa vlastností                                                                                                                       | 10          |
| Vzťahy: viac-menej, patrí - nepatrí, dlhý - krátky, pred - za, hneď pred - hneď za                                                                            | 12          |
| Triedenie a porovnávanie rovinných útvarov                                                                                                                    | 8           |
| Poznávanie geometrických telies guľa a kocka                                                                                                                  | 12          |
| Číslo 6 – 10. Číselný rad. Určovanie a vyznačovanie počtu predmetov.                                                                                          | 32          |
| Priradovanie predmetov k číslu. Čítanie a písanie číslíc 6-10. Znázorňovanie čísel 6 – 10.<br>Porovnávanie čísel do 10. Znaký <, =, >.<br>Rozklad čísel 6-10. | 24          |
| Sčítanie v obore do 10                                                                                                                                        | 21          |
| Odčítanie v obore do 10                                                                                                                                       | 21          |
| Riešenie slovných príkladov                                                                                                                                   | 16          |

## Vecné učenie pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Vecné učenie.** Žiak získava prostredníctvom predmetu Vecné učenie prírodovedné a spoločenskovedné poznatky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností dokázal v živote prirodzene aplikovať.

### 2. Ciele:

- Prehliť a spresniť základné poznatky o prírode a spoločnosti, ktoré získajú na základe pozorovania prírodných zmien počas roka a vzťahom medzi človekom a prírodou,
- upevňovať základné spoločenské, pracovné a hygienické návyky,
- vedieť rozlišovať situácie v prírode podľa ročných období,
- vedieť pomenovať jednotlivé časti ľudského tela,
- poznať rastliny a zvieratá miestnej oblasti,
- oboznámiť sa s pravidlami správania sa pri nakupovaní,
- orientovať sa v príbuzenských vzťahoch.

**3. Proces vyučovania** predmetu vecné učenie sa bude realizovať na hodinách vecného učenia, 2 hodiny týždenne, spolu 78 vyučovacích hodín ročne. Pri učive o ľudskom tele upevňujeme poznatky z 3. ročníka a potom rozširujeme o nové učivo. V učive usporiadanom podľa ročných období žiaci pozorujú, ako sú zmeny v prírode počas roka spojené s činnosťou ľudí a s ich životom. Orientáciu žiakov v priestore precvičujeme aj pomocou didaktických hier. Učíme ich chrániť zdravie pri zimných športoch i pri hrách a pobyte v letnej prírode.

### 4. Obsah vzdelávania :

#### Trieda, škola a okolie školy

- Povinnosti žiaka
- Upresňovanie a upevňovanie pojmov trieda, šatňa, telocvičňa, toaleta, dielňa, školský pozemok, cvičná kuchynka.
- Orientácia v areály školy.

#### Orientácia v čase

- Porozumenie časovým údajom: včera-dnes-zajtra. Východ slnka, západ slnka.
- Porovnávanie časových jednotiek deň – týždeň.
- Kalendár: pracovné dni, voľné dni.
- Určovanie miesta: pod - nad, pred - za.

#### Príroda

- Pozorovanie zmien v prírode, zmeny počasia.
- Kalendár prírody.
- Ročné obdobia, rozlišovanie situácie v prírode podľa ročných období.

#### Jeseň

- Znaky jesene v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv v jeseni.
- Pojmy: slnečný, hmlistý, daždivý.
- Jeseň v ovocnom sade.
- Jesenné kvety: astra, georgína, nechtík, jesienka.

#### Zima

- Znaky zimy v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv v zime.

- Pojmy: sneženie, fujavica, poľadovica.
- Vtáky v zime: sýkorka, drozd, vrabec.
- Zimné športy. Bezpečnosť pri zimných športoch a hrách na snehu.
- Oboznamovanie sa s vianočnými tradíciami.

### Jar

- Znaký jari v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv na jar.
- Pojmy: ochladenie – oteplenie.
- Vtáky na jar: stavanie hniezd (na zemi, v dutinách stromov, na stromoch, pod strechami domov), znášanie vajíčok, kŕmenie mláďat.
- Jarné práce na školskom pozemku.

### Leto

- Znaký leta v prírode, charakteristika počasia, odev a obuv v lete.
- Pojmy: búrka, lejak, dúha.
- Lúky, lúčny hmyz: motýle, chrobáky, muchy, mravce, včely.

### **Starostlivosť o zdravie**

- Prehlbovanie poznatkov o ľudskom tele: trup (hrudník, brucho, chrbát), horná končatina (plece, rameno, lakeť).
- Hygiena rúk, čistota nechtov.
- Hygiena úst, umývanie zubov.
- Bolesti zubov.
- Návšteva zubného lekára.

### **Obchod**

- Hra na obchod, manipulácia s peniazmi, pravidlá správania sa v obchode.
- Návšteva obchodu a drobný nákup, platenie.

### **Domov a rodina**

- Orientácia v príbuzenských vzťahoch, pojem vnuk – vnučka.
- Ako doma pomáhame. Význam jednotlivca pre celok.
- Adresa bydliska.

## **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>           | <b>Počet hodín</b> |
|----------------------------------|--------------------|
| Trieda, škola a okolie školy     | 20                 |
| Orientácia v čase                | 10                 |
| Príroda. Jeseň. Zima. Jar. Leto. | 16                 |
| Starostlivosť o zdravie          | 10                 |
| Obchod                           | 7                  |
| Domov a rodina                   | 15                 |

## Etická výchova pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Etická výchova.** Etická výchova pomáha žiakom objaviť svoju osobnú originalitu, svoju identitu a svoje miesto v ľudskom spoločenstve. Dosiahnutie cieľov vyučovacích hodín je individuálne pre každého žiaka.

### 2. Ciele:

- Spoznávať a upevniť si základné komunikačné zručnosti a základy spoločenského správania,
- dodržiavať dohodnuté pravidlá správania,
- budovanie vzájomných vzťahov, spoznávania ich hodnoty,
- formovanie návykov vzájomného prijímania sa,
- vedieť vyjadriť vlastnými slovami vďačnosť,
- vedieť prijať kritiku aj pochvalu, vedieť odpustiť,
- vedieť poprosiť a poďakovať svojimi slovami formulovať odprosenie, svojimi slovami opísať podstatu odpustenia.

**3. Proces vyučovania** predmetu etická výchova sa bude realizovať na hodinách etickej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 hodín ročne.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Komunikácia

- Byť spolu, rozprávať sa (prejav dôvery),
- komunikácia v rodine,
- verbálna komunikácia,
- neverbálna komunikácia.

#### Svedomie

- Strata dôvery,
- vina a previnenie,
- povedať odpusť, prepáč.

#### Ľudia okolo mňa

- Viem odpustiť?,
- spoločne sa hráme,
- prepáč,
- kamaráti.

#### Príroda okolo nás

- zemi, kde vyšlo slnko,
- zbierame úrodu,
- mám ruky.

### 5. Časová dotácia

| Tematický celok   | Počet hodín |
|-------------------|-------------|
| Komunikácia       | 10          |
| Svedomie          | 9           |
| Ľudia okolo mňa   | 6           |
| Príroda okolo nás | 14          |

## **Náboženská výchova pre 4. ročník A,B,C variant**

**1. Charakteristika predmetu Náboženská výchova.** Vyučovanie náboženstva je priestor, kde sa žiaci učia vytvárať si a upevňovať vzťah s Bohom, učia sa kresťanským postojom a kresťanskému životnému štýlu.

### **2. Ciele:**

- Budovať postoj dôvery k Bohu, formovať postoj dôverného vzťahu s Bohom.
- Vzbudiť túžbu po dare, oboznámiť, prečo si ľudia dávajú dary, aký majú význam, čo vyjadrujú, predstavujeme Ježiša ako najvzácnejší dar nebeského Otca.
- Vedieť vlastnými slovami vyjadriť vďačnosť.
- Porovnať rozhovor v rodine, medzi kamarátmi a rozhovor s Bohom.
- Pomocou učiteľa reprodukovať modlitbu Otčenáš.
- Vnímať lásku nebeského Otca, spoločne vytvoriť v triede spoločenstvo milovaných detí.
- Formovať návyk pravidelnej modlitby.
- Formovať návyk vonkajšieho postoja počas modlitby: státie, zloženie rúk, stíšenie.
- Nadchnúť sa pre priateľstvo s Ježišom.
- Dôstojným prežehnaním prejať krížu úctu.

**3. Proces vyučovania** predmetu Náboženská výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Náboženská výchova 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

### **4. Obsah vzdelávania:**

#### **Milujúci Nebeský Otec**

- Byť spolu, rozprávať sa.
- Komunikácia v rodine.
- Moja modlitba.
- Modlitba Otčenáš.

#### **Odpúšťajúci Nebeský Otec**

- Strata dôvery, vina a previnenie, povedať odpusť, prepáč.

#### **Nebeský Otec posiela z lásky svojho Syna.**

- Dar.
- Najvzácnejší dar od Otca.
- Krst Ježiša.
- Priateľstvo s Ježišom.

#### **Ježiš – náš záchranca**

- Vzkriesenie Jairovej dcéry.
- Veľká noc–smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša.
- Nedeľa–deň oslavy Ježišovho zmŕtvychvstania.
- Ježiš nám posiela Ducha Svätého.

## 5. Časová dotácia

| <b>Tematický celok</b>                    | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------------------|--------------------|
| Milujúci nebeský Otec                     | 5                  |
| Odpúšťajúci nebeský Otec                  | 5                  |
| Nebeský otec posiela z lásky svojho Syna  | 5                  |
| Pán Ježiš - Náš záchranca                 | 8                  |
| Pamiatka všetkých svätých a Deň zosnulých | 2                  |
| Vianočné obdobie                          | 4                  |
| Veľkonočné obdobie                        | 4                  |
| Pozeranie filmov a biblické hry           | 6                  |

## Pracovné vyučovanie pre 4. ročník B variant

### 1. Charakteristika predmetu Pracovné vyučovanie.

Predmet pracovné vyučovanie systematicky ovplyvňuje rozvoj motoriky vytváraním pracovných zručností a spolupôsobí na zvýšenie rozumovej úrovne žiakov. Je dôležitým faktorom pri vytváraní samoobslužných a hygienických návykov a prispieva k uspokojovaniu osobných potrieb. Žiaci získajú zručnosti z rôznych pracovných činností. Pracovné vyučovanie vytvára u žiakov kladný vzťah k práci. Počas neho si osvojujú kultúrne návyky, poznávajú prvky hygieny a bezpečnosti pri práci. Je prípravou na integráciu do spoločnosti s ohľadom na ich mentálnu úroveň.

### 2. Ciele:

- Zvyšovať samostatnosť žiakov a zlepšovať pracovné návyky, disciplínu.
- upevňovať základné hygienické návyky,
- zvyšovať samostatnosť pri sebaobslužných činnostiach,
- upevňovať základné stravovacie návyky,
- rozlišovať rôzne materiály,
- oboznámiť sa s vlastnosťami dreva,
- oboznámiť sa s názvami a funkciou pracovných nástrojov,
- udržiavať poriadok na pracovnom mieste,
- zvládnuť základy jednoduchšej starostlivosti o izbové rastliny.

**3. Proces vyučovania** predmetu pracovné vyučovanie, sa bude realizovať na hodinách pracovného vyučovania 4 hodiny týždenne, spolu 156 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Budeme upevňovať poznatky z predchádzajúcich ročníkov. Rešpektovať požiadavky bezpečnosti a hygieny pri každej práci. Zdokonaľovať praktické činnosti, ktoré si žiaci osvojili v predchádzajúcich ročníkoch. Budú sa učiť zvládnuť základy jednoduchého pracovného postupu. Pri práci s drevom sa budú oboznamovať s názvami a funkciou pracovných nástrojov a budú sa učiť správne používať názvy nástrojov.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Sebaobslužné činnosti

Precvičovanie samostatnosti pri osobnej hygiene: umývanie rúk, tváre, sprchovanie celého tela, čistenie zubov – opakovanie. Skladanie odevov na určené miesto, vešanie na vešiak. Odstraňovanie prachu z odevov.

Zvyšovanie samostatnosti pri obúvaní a vyzúvaní, čistenie topánok od prachu. Stolovanie v triede a v školskej jedálni. Zdokonaľovanie sa v stolovaní, používaní príboru, servítky.

#### Práce v domácnosti

Starostlivosť o osobné veci a školské pomôcky. Zvyšovanie samostatnosti pri odkladaní pomôcok v triede na určené miesto. Ukladanie osobných vecí do tašky, hygienického vrecúška. Ukladanie pomôcok v triede a do aktovky. Zametanie podlahy a utieranie prachu v triede. Samostatné zbieranie a vynášanie odpadkov. Odomykanie a zamykanie dverí kľúčom. Utváranie zručnosti v jednoduchom prestieraní, umývanie a utieranie riadu. Základy varenia: príprava čaju, natieranie chleba maslom, džemom. Čistenie zeleniny.

## **Práce v dielni**

### Práce s drobným materiálom

Triedenie a ukladanie rôznych druhov materiálov a predmetov. Manipulácia s drobným materiálom. Navíjanie vlny, špagátov na cievku. Namotávanie vlny, špagátov na kľbko. Navliekanie korálok podľa vzoru. Precvičovanie viazania uzla a mašličky.

### Práce s papierom

Triedenie a porovnávanie papiera podľa vlastností (hladký, drsný, hrubý, tenký a pod.) Prepichovanie a navliekanie papiera rôznej kvality na niť. Prekladanie, skladanie, vystrihovanie, nalepovanie, zlepovanie papiera. Strihanie papiera po predkreslenej čiare.

### Práce s drevom

Oboznamovanie sa s vlastnosťami dreva a ich porovnávanie s vlastnosťami papiera a kartónu v praktických činnostiach. Opracovanie dreva brúsnym papierom.

### Montážne a demontážne práce

Stavanie z kociek. Zostavovanie modelov zo stavebníc spájaním a skrutkovaním.

## **Pestovateľské práce**

Ošetrovanie izbových rastlín. Polievanie kvetinových hriadok na školskom záhone. Príprava pôdy pred siatím, práca so záhradným náradím. Siatie do jamiek a hriadok. Zbieranie liečivých rastlín.

## **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b> | <b>Počet hodín</b> |
|------------------------|--------------------|
| Sebaobslužné činnosti  | 40                 |
| Práce v domácnosti     | 38                 |
| Práce v dielni         | 40                 |
| Pestovateľské práce    | 38                 |

## Hudobná výchova pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Hudobná výchova.** Žiaci si prostredníctvom hudobnej výchovy osvojujú piesne, skladby a hudobno-pohybové hry, ktoré v nich prebúdzajú radosť zo spevu a z počúvania hudby. Pravidelnými speváckymi činnosťami utvárame základný repertoár detských piesní rôzneho žánru. Rozvíja sa hudobnosť a manipulačné zručnosti žiakov hrou na jednoduché hudobné nástroje. V hudobno - pohybových hrách si žiaci rozvíjajú základné pohybovo-rytmické prvky a napodobňujú známe pracovné činnosti. Počúvanie hudby sa harmonicky spája s pohybovým prejavom, kde môžu žiaci vyjadriť citový zážitok z tejto hudby. Vhodným výberom skladieb s relaxačnými účinkami môžeme počúvanie hudby využiť aj ako prostriedok muzikoterapie. Pritom treba rešpektovať ich postihnutie, hudobné schopnosti a zručnosti.

### 2. Ciele:

- Utvrdzovať základné hudobné vedomosti a návyky z predchádzajúcich ročníkov,
- rozvíjať zrakové a sluchové vnímanie, sluchovú pamäť a sluchovú diferenciáciu, senzomotorické schopnosti,
- uvoľňovať motoriku a rozvíjať zmysel pre rytmus,
- osvojovanie si hudobných zručností, vedenie žiakov k vyjadrovaniu vlastných pocitov, vnímaniu krásy a starostlivosti o estetické prostredie,
- upevňovať základné hudobné vedomosti a návyky z predchádzajúcich ročníkov,
- kultivovať pohybový prejav podľa hudby,
- rozvíjať schopnosť spoločne spievať v skupinách,
- rozvíjať schopnosť rozlišovať výrazné rozdiely vo výške a sile tónu,
- osvojiť si nové piesne a hudobno-pohybové hry,
- viesť žiakov ku kultivovanému pohybu zladenému s hudbou, rytmom a obsahom skladieb,
- pôsobiť na ich pozornosť, predstavivosť, pamäť, obohacovať citový život žiakov.

**3. Proces vyučovania** predmetu hudobná výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu hudobná výchova 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Pravidelnými speváckymi činnosťami utvárame základný repertoár detských piesní rôzneho žánru. Pri jednoduchých spôsoboch hry na detských hudobných nástrojoch zdokonaľujeme manipulačné zručnosti žiakov. Vhodným výberom skladieb s relaxačnými účinkami môžeme počúvanie hudby využiť aj ako prostriedok muzikoterapie.

### 4. Obsah vzdelávania:

Rytmické cvičenia, využitie nástrojov Orffovho inštrumentária.

Vyludzovanie zvukov na jednoduchých hudobných nástrojoch.

Určovanie vlastností vnímaných zvukov: výška a sila tónu, vyjadrovanie rôznej kvality pohybom.

Jednoduché pohybové hry so sprievodom rečňovanky, piesne alebo hudobného nástroja.

Spresňovanie rytmu opakovaných pohybom.

#### Detské piesne:

Kukulienka, kde si bola; Kytica; Fúkaj, fúkaj teplý vetrík; Maličká som; Jeden, dva, tri; Zahrajte mi muzikanti; Sláviček; Krásna, krásna; Na dvore býva sliepka naša a iné.

#### Detské hudobno-pohybové hry:

Fúka vetrík; Tiky-taky; O husičky; Na vlka a líšku; Cip, cip, cipovička a iné.

Skladby na počúvanie:

Počúvanie vokálnych a inštrumentálnych miniatúr, kolied, ľudových piesní.

## 5. Časová dotácia

| Tematický celok                       | Počet hodín |
|---------------------------------------|-------------|
| Rytmické cvičenia, využitie nástrojov | 8           |
| Orffovho inštrumentária               |             |
| Detské piesne                         | 15          |
| Detské hudobno-pohybové hry           | 10          |
| Skladby na počúvanie                  | 6           |

## Výtvarná výchova pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Výtvarná výchova.** Vo vzdelávaní žiakov s mentálnym postihnutím má nezastupiteľné miesto aj predmet výtvarná výchova. Výtvarné aktivity napomáhajú žiakom s mentálnym postihnutím rozvíjať grafomotorické zručnosti, hrubú a jemnú motoriku. Na základe rozvoja jemnej motoriky sa rozvíjajú aj komunikačné schopnosti, expresívna a receptívna zložka reči, a aj nonverbálna forma komunikácie.

### 2. Ciele:

- Viest' žiakov k spresňovaniu ich výtvarného prejavu, k slovnému vyjadreniu obsahu kresby,
- upevňovať zručnosti nadobudnuté v predchádzajúcich ročníkoch,
- učiť sa kresliť postavu a postupne zobrazovať niektoré dôležité detaily,
- učiť sa kresbou znázorniť znaky zvieracej figúry,
- učiť sa vystihnúť trojrozmernosť prostredníctvom modelovania,
- vyjadriť svoj vzťah k prírode prostredníctvom maľby,
- rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu,
- prispievať k celkovej rehabilitácii žiakov.

**3. Proces vyučovania** predmetu výtvarná výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu výtvarná výchova 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Pracujeme na rôznych plochách účelu. Vedeť žiakov k spresňovaniu ich výtvarného prejavu, k slovnému vyjadreniu obsahu kresby. Učíme ich naznačiť charakteristické črty postavy. Na základe pozorovania zážitkov alebo rozprávok ich učíme znázorňovať alebo naznačovať typické znaky zvieracej figúry v rôznych polohách. Experimentujeme s vlastnosťami farieb a ich možnosťami, tvoríme nové odtiene.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### **Kresba ( mäkká ceruzka, krieda, suchý pastel, voskový pastel)**

- Voľné kreslenie – rozvíjanie grafického pohybu ruky na rôzne veľkých plochách papiera s rôznym materiálom.
- Kreslenie predmetov vychádzajúcich z kruhu.
- Kreslenie postavy a postupné zobrazovanie niektorých dôležitých detailov tváre.
- Tematické kreslenie na základe citového prežívania (zážitky z vychádzok, hier, z rodinného života).
- Znázorňovanie – naznačovanie charakteristických znakov zvieracej figúry.
- Koláž – použitie prvkov z textilu alebo papiera a dokresľovanie.

#### **Maľba ( tampón, drevko, hrubá fixka, prstové farby, akvarelové farby, tempéry)**

- Liatie, kvapkanie, otláčanie, dotváranie farebných škvŕn, hra s farbami – rozpíjanie, zapúšťanie do vlhkého podkladu, tvorba nových odtieňov.
- Pokrývanie celej plochy papiera maľbou, prostredníctvom plošne nanášaných farieb veľkým aj malým štetcom.
- Nanášanie farby prstom technikou kresby, rozotieranie farebnej škvŕny drevkom.
- Vyjadrovanie vzťahu k prírode prostredníctvom maľby.
- Zobrazovanie atmosféry a nálady (krajina v zime, v lete, v noci, počas dažďa).

#### **Modelovanie ( plastelína, modurit, cesto, rôzne modelovacie materiály )**

- Modelovanie technikou konštruovania, zlepovania jednotlivých častí, spevňovanie spojov navlhčenými prstami.
- Modelovanie zvieracej figúry, tvaru tela a jeho typických znakov. Naznačenie pohybu zvieracej figúry.

- Utváranie reliéfu otláčaním predmetov rôzneho profilu na uhladenú plochu modelovacieho materiálu.
- Modelovanie na pieskovisku a na pieskovom stole.

## 5. Časová dotácia

| Tematický celok | Počet hodín |
|-----------------|-------------|
| Kresba          | 15          |
| Maľba           | 15          |
| Modelovanie     | 9           |

## Telesná a športová výchova pre 4. ročník B variant

**1. Charakteristika predmetu Telesná a športová výchova.** Predmet telesná a športová výchova je zameraný na dosiahnutie optimálneho telesného a pohybového rozvoja žiakov s mentálnym postihnutím, vypestovanie pozitívneho vzťahu k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich možností a schopností. S rozvíjaním pohybovej aktivity úzko súvisí rozvoj poznávacej činnosti a rozvoj psychických funkcií ako vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, fantázia a reč. V predmete telesná výchova je potrebné sa zamerať na utváranie účelových pohybových zručností, kompenzáciu motorických nedostatkov, elimináciu nevhodných motorických prejavov a pohybových stereotypov a tiež na rozvoj komunikačných schopností.

### 2.Ciele:

- Zvyšovať fyzickú zdatnosť, kondíciu žiaka a úroveň základných pohybových schopností - zlepšovať senzomotorické schopnosti;
- rozvíjať cielené a koordinované pohyby,
- osvojovať a upevňovať hygienické návyky,
- funkčne využívať komunikačné prostriedky vo vzťahu k telovýchovným aktivitám,
- dodržiavať stanovené pravidlá pri fyzickej aktivite,
- vedieť sa prispôbiť požiadavkám skupiny,
- uvedomovať si jednotlivé časti svojho tela vo vzťahu k riadenému pohybu,
- rozvíjať hrubú aj jemnú motoriku, pohybovú koordináciu, pozornosť,
- orientovať sa v priestore a prekonávať nerovný terén,
- utvárať správnu koordináciu pohybov,
- rozvíjať pohybovú výkonnosť a telesnú zdatnosť,
- rozvíjať a upevňovať základné návyky správneho držania tela,
- prekonávať strach z neobvyčajných polôh,
- vnímať smer v súvislosti s pohybom a orientáciou v priestore (hore, dolu, dopredu, dozadu, vpravo, vľavo...),
- zvládať účasť na hrových aktivitách s výmenou rolí,
- uplatňovať sebakontrolu pri pohybovej aktivite.

**3. Proces vyučovania** predmetu telesná a športová výchova sa bude realizovať na hodinách telesnej a športovej výchovy, 3 hodiny týždenne, spolu 117 hodín ročne.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Zdravotné cviky

Opakovanie a obmieňanie cvikov zameraných na posilňovanie, uvoľňovanie a preťahovanie jednotlivých svalových skupín, na získavanie návykov správneho držania tela, na zväčšovanie pohybového rozsahu kĺbov a chrčtice.

Jazda na rehabilitačnom bicykli a kolobežke. Chôdza na stepperi, pohyblivom alebo akupresúrnym chodníku.

## **Kondičné cvičenia**

### **Chôdza**

Upevňovanie správneho držania tela pri chôdzi, voľný pohyb paží počas chôdze, chôdza daným smerom, chôdza po čiare, po stočenom lane, v zástupe za učiteľom, v rytme s udávaním tempa. Nácvik chôdze po schodoch nahor a dole. Chôdza po trávniku.

### **Beh**

Prehľbovanie nácviku pohybov nôh a ramien pri behu, beh v zástupe za učiteľom, beh v danom tempe, daným smerom, prebehnutie danej krivky na zemi. Opakovaný krátky beh do 20 metrov. Beh po slalomovej dráhe, orientácia v priestore.

### **Skoky**

Poskoky na mieste znožmo a striedavo, daným smerom, do kola, skoky z miesta, skok cez čiaru. Zoskok z výšky 20 cm na mäkkú podložku do drepu. Preskok napnutej gumy do výšky 15 – 20 centimetrov. Nácvik skoku do diaľky : skákať znožmo z miesta do diaľky s perovaním a súladnými pohybmi paží na mäkkú podložku.

### **Lezenie**

Upevňovanie lezenia vpred po kolenách, podliezanie, preliezanie vhodných prekážok, lezenie k cieľu. Lezenie a stúpanie na rebriny do výšky 1 meter, spúšťanie sa na kĺzačke.

### **Hádzanie a chytanie**

Chytanie lopty prudko gúľajúcej sa po zemi, po mierne šikmej ploche, chytanie lopty hodenej učiteľom, žiakom. Hod lopty horným oblúkom na vysoký cieľ. Hádzanie lopty spolužiakovi. Hádzanie predmetu na cieľ pravou aj ľavou rukou.

## **Gymnastické cvičenia**

Výstup na lavičku, prechod a zostup, obraty, nácvik udržania rovnováhy, chôdza po zavesenej ( šikmej ) lavičke. Sed a kľak na švédskej debne, preliezanie jednotlivých dielov švédskej debny.

## **Základy akrobatických cvičení**

Kotúľ vpred. Kolíska. Zmeny postojov a polôh podľa slovnej inštrukcie. Krátka výdrž v stoj na jednej nohe. Váha v predklone ( stoj na jednej nohe, zanoženie, hlava vztýčená).

## **Sezónne činnosti**

V zimnom období hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, šmýkanie, sánkovanie z mierneho svahu.

V jarnom a letnom období turistika – orientácia v priestore a prekonávanie nerovného terénu. Jazda na kolobežke.

Plávanie – podľa možností školy.

## **Kolektívne činnosti**

Naháňačka s jednoduchými pravidlami. Základy loptových hier.

## **Hudobno- pohybové hry**

Rytmizovanie chôdze a behu pomocou jednoduchých hudobných nástrojov (tamburína, ozvučené drierka). Striedanie chôdze a behu podľa hudobného sprievodu. Prísuný krok bokom.

### **Kondičné a relaxačné cvičenia**

Proporcionálne rozvíjanie pohybových schopností a zdokonaľovanie pohybových zručností a návykov prostredníctvom jednoduchých, prirodzených a používaných cvičení. Relaxačné cvičenia zamerané na striedanie napätia a uvoľnenia niektorých svalov a cvičenia zamerané na striedanie napätia a uvoľnenia celého tela.

### **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>        | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------|--------------------|
| Zdravotné cviky               | 10                 |
| Kondičné cvičenia             | 25                 |
| Základy akrobatických cvičení | 14                 |
| Sezónne činnosti + plávanie   | 15+12              |
| Kolektívne činnosti           | 14                 |
| Hudobno – pohybové hry        | 12                 |
| Kondičné a relaxačné cvičenia | 15                 |

# UČEBNÉ OSNOVY PRE 4. ROČNÍK – VARIANT C

## Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 4. ročník C variant

**1.Charakteristika predmetu Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 4. ročník C variant** špeciálnych základných škôl, pre žiakov s ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia, vyučovacím jazykom slovenským.

Prostredníctvom predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa u žiakov rozširuje funkčná komunikácia v kategóriách: žiadanie osobných potrieb, informácií, vyjadrovanie pocitov, komentovanie, reakcie na správanie iných ľudí, vyjadrovanie prosociálnych postojov.

### 2. Cieľ:

Hlavný cieľ:

- Podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a funkčného dorozumievania, stimulovať komunikáciu žiaka v sociálnej interakcii.

Všeobecné ciele:

- Zapájať sa do skupinovej činnosti, počúvanie príbehu,
- dokázať počúvať v nerecipročných situáciách, napr. rozhlas, príbehy, video,
- dokončiť vlastnú úlohu v skupine, bez intervencie učiteľa,
- potichu počúvať ostatných,
- počúvať deti a dospelých,
- pýtať sa a reagovať na otázky a komentovať to, čo sa povedalo,
- dokázať sa sústrediť na jeden zvuk, napr. hlas spomedzi iných,
- počúvať a nasledovať inštrukcie a usmernenia,
- postupne poznávať okolitý svet, v ktorom sa bude pohybovať, o ktorom bude rozmýšľať a ktorý bude hodnotiť,
- pamäťovo si osvojiť primerané množstvo informácií z najbližšieho okolia,
- samostatne myslieť a rozhodovať sa na základe vlastného poznania a vlastnej skúsenosti – zážitkové učenie,
- rozvíjať sebapoznávanie, sebareflexiu a sebarozvoj na úrovni primeranej jeho veku,
- vedieť prezentovať svoje vedomosti a zručnosti, svoju prácu,
- vzájomne si pomáhať pri riešení konkrétnych situácií – výchova k tolerancii, empatii a budúcej tímovej práci,
- prekonávať prekážky a byť zodpovedný za svoje správanie.
- Rozvíjať praktické používanie jazyka na dorozumievanie, a to s použitím verbálnych aj neverbálnych komunikačných prostriedkov.
- Rozvíjať slovnú zásobu, chápanie pojmov a ich používanie v komunikácii.
- Rozvíjať jazykový cit, syntaktické a morfológické pravidlá. Aplikovať ich do hovorenej i písanej podoby (podľa individuálnych schopností žiaka).
- Rozvíjať fonematické uvedomovanie, schopnosť diferencovať dištinkatívne znaky jazyka podľa individuálnych schopností žiaka.
- Rozvíjať artikulačnú obratnosť a výslovnosť.

- Rozvíjať rozprávačské schopnosti žiakov podľa individuálnych schopností.
- Rozvíjať taktilné a kinestické vnímanie.
- Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).
- Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase.
- Rozvíjať motorické schopnosti. V rámci každej komunikačnej situácie neprestajne vyžadovať používanie očného kontaktu so súčasnou verbalizáciou.

**3. Proces vyučovania** predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa bude realizovať na hodinách rozvíjania komunikačnej schopnosti, 5 hodiny týždenne, spolu 195 hodín ročne. Súčasťou predmetu RKS je aj Augmentatívna a alternatívna komunikácia. Náhradné a doplnkové komunikačné systémy potom používajú žiaci v bežnej komunikácii a na všetkých vyučovacích predmetoch. Odporúčame využívať systém VOKS /výmenný obrázkový komunikačný systém/ a metodiku od autoriek S. Kapáľková a L. Vencelová, ktorá nadväzuje na čiastočnú slovenskú adaptáciu práce D.B. Elkonina, ktorá sa využíva na rozvíjanie fonemického uvedomovania.

Rozvíjanie komunikácie sa deje u detí neustále, počas celého vyučovania. Realizuje sa na každej vyučovacej hodine, na každom vyučovacom predmete (na rôznej úrovni a v rozličnej miere). Podnecuje rozvoj pamäti, pozornosti, obrazotvornosti.

Rytmizovaním básničiek, riekaniek a nácvikom pohybovo-rytmických hier rozvíjame nielen pohybové schopnosti a zručnosti, ktoré spätne vplyvajú na vývin reči.

#### **4. Obsah vzdelávania**

##### **Zameranie činností a aktivít na rozvoj a podporu alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácie**

Augmentatívna a alternatívna komunikácia (ďalej aj "AAK") je náhradný a podporný spôsob komunikácie pre ľudí, ktorých hovorená reč je natoľko obmedzená, že sa dočasne alebo trvalo stáva nezrozumiteľnou. AAK sa pokúša kompenzovať (dočasne alebo natrvalo) poškodenie osôb s ťažko narušenou komunikačnou schopnosťou, predovšetkým u ľudí s ťažkým telesným, mentálnym, alebo kombinovaným postihnutím. Podporuje existujúce, ale nedostačujúce komunikačné schopnosti, a to v hovorenej a písanej forme, alebo vo forme gest. (Kukumbergová in Štiňová a kol. 2014)

Identifikácia vhodnej komunikačnej pomôcky a spôsob označovania nie je ľahká úloha. Vyžaduje si spoluprácu rodiny a všetkých podieľajúcich sa odborníkov. Súčasťou AAK hodnotenia je niekoľko domén: zhodnotenie a výber vhodnej polohy, motorické schopnosti dôležité pre výber znakov, lingvistické a senzorické schopnosti.

Spôsob akým je možné učiť nehovoriace deti/žiakov používať svoj AAK systém vo veľkej miere určuje spôsob akým ho budú neskôr používať na ovplyvňovanie svojho okolia. Nácvik používania by sa mal realizovať v prirodzenom prostredí a v rámci každodenných aktivít. V prostredí, kde deti využijú svoj AAK systém na spoločenskú interakciu s relevantným komunikačným partnerom a natrénujú si komunikačné schopnosti. Takýto prístup eliminuje ťažkosti s neskoršou generalizáciou naučeného do cieľových situácií.

AAK intervencia je celoživotný proces, menia sa pomôcky, aktualizuje sa slovná zásoba. Zapojení by mali byť takmer všetci v okolí užívateľa, rodičia, rodina, priatelia, pedagogickí a odborní zamestnanci školy. Všetci by mali poznať komunikačnú

pomôcku a alternatívny spôsob dorozumievania sa užívateľa AAK a využívať ho na komunikáciu s ním.

Za ideálnych podmienok by mali byť všetci zamestnanci školy zaškolení v oblasti AAK, komunikačnej pomôcky, ktorú dieťa/žiak využíva a mali by mať osvojené schopnosti dobrého komunikačného partnera.

**Hlavným cieľom** rozvíjania komunikačných schopností u žiakov s ťažkým alebo hlbokým mentálnym postihnutím je naučiť ich vyjadriť potrebu, žiadosť, požiadavku akéhokoľvek druhu, či pocity.

**Čiastkové ciele:**

- Identifikovať komunikačné prejavy dieťaťa v domácom prostredí, jeho najčastejšie potreby a spôsoby, ktorými si ich pýta / mimika, gestikulácia, zvuky/.
- Identifikovať komunikačné prejavy dieťaťa v školskom prostredí /napr. mľaskanie odpozorujeme ako potrebu jedla, zdvihnutá ruka – chce hračku/.
- Naučiť dieťa nové mimické prejavy, gestá, vokály, ktorými dieťa vyžaduje svoju potrebu.

**Postup práce** pri rozvoji komunikačných schopností u žiakov s ťažkým alebo hlbokým mentálnym postihnutím.

1. Diagnostikovanie
  - Identifikovanie komunikačných prejavov dieťaťa v domácom prostredí, jeho najčastejšie potreby a spôsoby, ktorými si ich dieťa pýta / mimika, gestikulácia, zvuky/.
  - Identifikovanie komunikačných prejavov dieťaťa v školskom prostredí /napr. mľaskanie odpozorujeme ako potrebu jedla, zdvihnutá ruka – chce hračku/.
2. Naplánovanie cieľov v RKS – maximálne 3 / podľa individuálnych možností dieťaťa/.
3. Rozvíjanie schopnosti vyjadriť požiadavku na nasledovných postupných úrovniach:
  - predmetová úroveň,
  - obrázková úroveň,
  - symbolická úroveň /symboly /,
  - grafická úroveň / grafické znaky/.
4. Navodzovanie zámerných modelových situácií, aby dieťa vyjadrilo požiadavku. / Napríklad v čase veľkej prestávky je desiata na vedľajšom stolíku a učíme dieťa si o desiatu aktívne požiadať – nepodávame mu ju automaticky, čakáme na jeho komunikačný zámer, prejav, ktorý môže mať rôznu podobu – gesto, zvuk, mimický prejav..... Tento postup aplikovať pri rôznych činnostiach v priebehu celého vyučovacieho dňa/.
5. Rozvíjanie echa v nasledovnej postupnosti :
  - napodobňovanie zvukov dieťaťa učiteľom,
  - napodobňovanie zvuku učiteľa dieťaťom,

- prepojenie zvuku s konkrétnou požiadavkou, ktorá je demonštrovaná konkrétnym predmetom, obrázkom, symbolom /príklad – dieťa pri vydaní istého zvuku si žiada jedlo, učiteľ reaguje podaním jedla - odmeny/.
- 6. Vokalizovanie – učiť nové zvuky, na základe podmienených reflexov / napr. pre obľúbenú plyšovú hračku bude preferovaná samohláska u dieťaťa – eee/.
- 7. Naučenie sa vyjadriť požiadavku:
  - v spolupráci s učiteľom,
  - v spolupráci s asistentom učiteľa,
  - s iným pedagogickým zamestnancom školy,
  - v rodinnom prostredí.
- 8. Inštrukčná kontrola – či dieťa rozumie, čo od neho chceme.
- 9. Tvorba komunikačnej knihy - obsahuje posunky, gestá, predmety, na ktoré dieťa reaguje. Táto kniha sa, dopĺňa, tvorí a využíva počas celej školskej dochádzky dieťaťa.
- 10. Súčasťou týchto krokov je tvorba písomných záznamov na pravidelnej báze.

Metódy práce s dieťaťom:

- Riadený rozhovor s rodičmi,
- dotazník,
- pozorovanie,
- odmeňovanie za splnené úlohy,
- vytvorenie jednotného postupu s rodičmi, ktorý sa bude realizovať v školskom i domácom prostredí,
- dôsledné zaznamenávanie zistených komunikačných prejavov do komunikačnej knihy,
- využívanie krátkych povelov, najviac dvoj-troj slovných,
- plánovanie malých cieľov, maximálne troch:
  - vyjadrenie potreby - jedlo,
  - vyjadrenie obľúbenej činnosti – počúvanie hudby, hojkanie,
  - vyjadrenie potreby obľúbenej hračky – bublifuk, plyšák,
- opakované vytváranie modelových situácií niekoľkokrát v priebehu vyučovania, aby dieťa bolo motivované vyjadrovať požiadavku.

Naučené komunikačné prejavy by sa mali prelínať celým vyučovacím procesom v rámci medzipredmetových vzťahov.

Obsah predmetu RKS je zameraný na všetky roviny jazyka a všetky formy komunikácie. Obsah musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa prelína celým vyučovacím procesom.

Na hodine RKS sa učiteľ má so žiakmi zamerať na porozumenie pojmov a súvislostí a precvičovanie ich používania v komunikácii.

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych možností a schopností žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

Fixovať slovo s obrázkom – je nutné používať knihy, kde je prevaha ilustrácií nad textom. Dopĺňať/čítať ilustrácie vlastnými vetami a textom – tvoríme ďalšie vety, popisujeme ilustráciu, učíme žiakov čítať obrázky, tvoriť viac viet na jeden obrázok a všímať si to podstatné.

Čítať najprv leporelá a knihy s tvrdými kartónovými stranami – žiaci sa učia čítať knihu, listovať v nej. Len čo to zvládnu, prejdeme ku knihám s ohybnými stranami.

### **Pragmatická rovina jazyka:**

#### Porozumenie reči

- Komentovanie „tu a teraz“. Komentovaním činností a pomenovávaním predmetov rozvíjame porozumenie pojmov a ich vzájomných súvislostí. Postupujeme od poznávania skutočných predmetov a javov k obrázkom a porozumeniu pojmov. Kategorizovanie pojmov podľa daných kritérií.
- Vykonávanie činností podľa komentovania a porozumenia obsahu prehovoru
- komunikačného partnera.

#### Rozvíjanie expresívnej reči

- Námetové hry, pri ktorých žiak môže komentovať svoju činnosť. Vo všetkých hrách kladieme dôraz na hlasné komentovanie činnosti alebo spoločné komentovanie s pomocou učiteľky. Pri hrách sa odporúča používať názorné skutočné predmety, ich miniatúry alebo primerané ilustrácie a obrázky.
- Nehovoriaci žiaci komentujú s pomocou posunkov, grafických znakov alebo iným náhradným komunikačným prostriedkom /reálne predmety, vizualizácia, VOKS, komunikátory/.
- Vytváranie situácií z bežného života tak, aby ich mohli žiaci lepšie pochopiť a komentovať / „zažiť ich“/ a tým si upevňovať slovnú zásobu.
- Jednoduché aktívne pomenovávanie predmetov a dejov v prostredí školy a rodiny, jednoduché komentovanie vykonávaných alebo prebiehajúcich činností a situácií.
- Tvorenie jednoslovných a dvojslovných viet, slovných pomenovaní.

#### Rozhovor

- Jednoduchý rozhovor, striedanie role s komunikačným partnerom.
- Začiatok a ukončenie rozhovoru. Výber a udržanie témy rozhovoru. Výber komunikačných prostriedkov primeraný situácií a komunikačnému partnerovi.
- Odpoveď na otázku, kladenie otázok.
- Modelové hry, dramatizácia.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy**

### **Lexikálno-sémantická rovina jazyka**

- Pomenovanie skutočných predmetov a javov, alebo obrázkov.

- Kategorizovanie pojmov podľa významu, s názornými príkladmi a bez nich / pri pomenovávaní zároveň ukazujeme na predmet alebo zároveň vykonávame pohyb a pod/.
- Rozlišovanie a porovnávanie významovo podobných a protikladných pojmov. (Názorne: reč v spojení so zrakovým alebo taktilným vnemom a pod.)
- Kľúčové slová.
- Upevňovanie významu pojmov a súvislostí zážitkovou formou.

**Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Morfologicko-syntaktická rovina jazyka**

- Nácvik ohýbania slov, nácvik predložkových väzieb a analógie primerane schopnostiam žiaka s pomocou, názorným a zážitkovým spôsobom, maľované čítanie, doplňovanie a opakovanie viet, odvodzovanie slov, tvorba viet a súvetí, rozvoj porozumenia reči.

**Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Foneticko-fonologická rovina:**

- Rozvíjanie sluchovej diferenciačnej schopnosti.
- Hry s nerečovými zvukmi.
- Rozlišovanie zvukov reči rozlišovanie rôznych druhov zvukov (zvuky zvierat, štrnganie, búchanie, šuchot, zvonček, píšťalka a pod.), rozlišovanie intenzity a smeru prichádzajúcich zvukov.
- Rozlišovanie zvukov reči, rytmizovanie slabík. Hry so zmenami melódie a tempa reči. Rozlišovanie prvej hlásky v slove. Rozlišovanie dĺžky hlások a slabík.
- Cvičenia zamerané na rozvíjanie pohyblivosti hovoridiel, koordináciu pohybov a správnu výslovnosť.

**Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.**

### **Rozvíjanie rozprávačských schopností:**

- Pozorovanie osôb a udalostí v okolí
- Jednoduché rozprávanie zážitku podľa obrázkov, rozprávanie podľa obrázkov, vnímanie časovej následnosti a súvislostí udalostí.
- Práca s detskými ilustrovanými knihami, leporelami, obrázkami.

### **Rozvíjanie iných schopností spojených s komunikáciou:**

#### Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie

- Poznávanie predmetov a povrchov hmatom, rozvíjanie diferenciačných schopností.
- Rozvíjanie vnímania vlastných pohybov.

#### Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciacia, pamäť).

- Poznávanie rôznych zvukov, rozlišovanie ich kvality, intenzity, smeru.
- Poznávanie melódie a rytmu. Cvičenia na zapamätanie melódie a rytmu, riekanky, radu slov, vety a pod.

- Vnímanie a diferencovanie viditeľných znakov predmetov, osôb a udalostí, vnímanie viditeľných zmien.
- Cvičenia na rozvíjanie zrakovej pamäti.
- Cvičenia zrakovej analýzy a syntézy.
- Rozvíjanie poznávacích procesov: zachovanie, priradovanie, zoradovanie, triedenie – kategorizácia.
- Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zrková, pracovná pamäť).

#### Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase

- Cvičenia pravoľavej orientácie (telesná schéma).
- Serialita (nácvik sekvencií, postupnosti).
- Intermodalita (audiovizuálny vzťah).

#### Rozvíjať motorické schopnosti

- Rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforytmiky.

### **Rozvíjanie schopností potrebných pre základy čítania:**

Základy čítania a písania (podľa individuálnych schopností a možností žiaka).

- Rozvíjanie schopností potrebných pre základy čítania.
- Diferencovanie obrázkov, symbolov alebo znakov.
- Schematické znázornenie slov.
- Rytmizovanie riekaniek a detských pesničiek.
- Rozvíjanie schopnosti orientácie v priestore a v rovine (chápanie a vyjadrenie polohy predmetu hore, dolu, v prostriedku; sledovanie a ukladanie prvkov v rade zľava doprava).
- Nácvik čítania písmena a A, i I vo funkcii spojky s obrázkami (podľa individuálnych schopností a možností žiaka).
- Čítanie a písanie hlások a písmen a A, i I, m M (podľa individuálnych schopností a možností žiaka).
- Slabiky ma, mi, slová (podľa individuálnych schopností a možností žiaka).
- Obrázkové (maľované) čítanie.
- Rozvíjanie sluchovej analýzy a syntézy.
- Rozlišovanie začiatkovej hlásky v slove sluchovou analýzou (podľa individuálnych schopností a možností žiaka).

### **Odporúčané rozprávky a knihy v obsahu:**

#### ROZPRÁVKY

Medovníková/perníková chalúpka; Červená čiapočka; O Budulínkovi; Dlhý, široký a bystrozraký; Kozliatka a vlk; Tri prasiatka; Škaredé káčatko; Koza odratá a jež; Zatúlané húsa; Pampúšik; O psíčkovi a mačičke; Rozprávka o sliepočke a kohútikovi; O rukavičke/Domček, domček kto v tebe býva; O rybárovi a zlatej rybke; Ako išlo vajce na vandrovku; Rozprávka o repe; O Gaštankovi, čo nemal kožúšok; Čin, Čin;

Janko Hráško; O dvanástich mesiačikoch; Hrnček var!; Palica, von z vreca!; Macko Uško; Tri medvede...

### ROZPRÁVKOVÉ KNIŽKY

Môj macík; Moja prvá čítanka; Čo si hračky rozprávali; Utopený mesiačik; Rozprávky o zvieratkách (V. G. Sutejev)

### PRÍBEHY ZO ŽIVOTA DETÍ

Janka a Danko

Autori: M. Ďuríčková, M.R. Martáková, D. Hevier, H. Zelinová, E. Gašparová, N. Tánska, M. Jančová, J. Šrámková, K. Bendová, M. Haštová, J. Pavlovič, R. Mórica, E. Čepčeková

### OBRÁZKOVÉ KNIŽKY

Obrázkové čítanie

Autori: V. Machaj, Z. Vlach – M. Novacký, J. Kontár, E. Vančurová, E. Weberová, I. Imro, J. Navrátil, A. Okruhlicová

**Náročnosť odporúčaných tém sa bude prispôsobovať danému ročníku a individuálnym schopnostiam žiaka.**

| RKS – knihy a rozprávky                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Téma            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>Knihy:</b><br>V lese a na čistinke<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Palička pomocníčka,<br>Príbehy Maťa a Klinčeka: Ako vyhli diviaka<br><b>Rozprávky:</b><br>Palička – pomocníčka<br>Jablko<br>Červená čiapočka<br>Koža rohatá a jež<br>Domček, kto v tebe býva<br>Pampúšik<br>Tri medvede                                                         | Lesné zvieratá  |
| <b>Knihy:</b><br>Rozprávky o psíčkovi a mačičke<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kuriatko a káčatko<br>Zabavme sa s Macom Pacom<br><b>Rozprávky:</b><br>Rozprávka o sliepočke a kohútikovi<br>Kuriatko a káčatko<br>Ako išlo vajce na vandrošku<br>O repe<br>Maco Paco pomáha na gazdovstve<br>Mechúrik Koščúrik<br>Kozliatka a vlk<br>Škaredé káčatko | Domáce zvieratá |
| Rozprávky:<br>O repe<br>Komu dáme mliečko?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Zelenina        |

|                                                                                                                                                                                                                                                       |                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Kniha:<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kto povedal mňau?                                                                                                                                                                                        | Zvuky zvierat                 |
| Kniha: Rok<br>Rozprávka: Čačky hračky / Bendová/                                                                                                                                                                                                      | Rok                           |
| Kniha:<br>Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Jablko<br>O gaštankovi, čo nemal kožúšok                                                                                                                                                                 | Jeseň                         |
| Rozprávka:<br>O dvanástich mesiačikoch<br>Kniha:<br>Maco Snehuliakom<br>Téma jar:<br>Kniha:<br>Dobrodružstvo s myškami<br>Téma leto:<br>Čačky hračky / Bendová/: Smädné kvietky<br>Téma rodina- členovia:<br>Rozprávky:<br>O repe<br>Červená čiapočka | Zima                          |
| Rozprávka:<br>O repe<br>Červená čiapočka                                                                                                                                                                                                              | Na poli, v lese,<br>v záhrade |
| Rozprávky:<br>Tri prasiatka<br>O rybárovi a zlatej rybke<br>Dlhý, široký a bystrozraký<br>Janko Hraško                                                                                                                                                | Remeslá                       |
| Kniha:<br>Maco SnehuliakomNezvyčajný vianočný stromček<br>Rozprávky:<br>Medovníková chalúpka<br>Vianočné dobrodružstvo                                                                                                                                | Vianoce                       |

### **Témy čerpané z Vecného učiva ŠKVP**

#### **Základná orientácia**

- Poznanie mien blízkych ľudí.
- Rozlišovanie ľudí podľa pohlavia.
- Orientácia v priestore,: orientácia v budove školy, odkladanie predmetov v priestore triedy.
- Pomenovanie zariadenia triedy, jedálne.
- Orientácia v čase: porozumenie časovým údajom: deň – noc, ráno – večer, teraz – potom.
- Utvrdenie pomenovania častí vlastného tela a tela iných osôb.

#### **Poznávanie prírody**

- Domáce zvieratá – mačka, pes, prasa, koza, sliepka, kohút, hus, kačica.
- Voľne žijúce zvieratá – myš, medveď, líška, zajac.
- Vtáky a hmyz – vrabec, lastovička, sýkorka, drozd, mucha, motýľ, včela.

- Rastliny: izbové a lúčne rastliny (podľa miestnych podmienok), stromy (jabloň, hruška, čerešňa, slivka, orech).
- Diferenciácia chutí a vône.
- Pozorovanie zmien v prírode: ročné obdobia, počasie.

### **Orientácia v bežných životných situáciách**

- Cestovanie autom a verejným dopravným prostriedkom.
- Telefonovanie:, vytočenie čísla s pomocou, pozdrav, predstavenie, rozhovor, ukončenie.
- Obchod: nakupovanie dvoch potravinových tovarov s pomocou a platenie s pomocou.
- Rozoznávanie ďalších obchodov podľa miestnych podmienok.
- Oboznamovanie sa s mincami: 1€, 2€.
- Úloha lekára, zdravotnej sestry, poznanie pojmu: chorý - zdravý, teplomer – teplota.
- Vyjadrenie svojho zdravotného problému.

## **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>                                      | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------------------------------------|--------------------|
| Pragmatická rovina                                          | 40                 |
| Morfologicko-syntaktická rovina                             | 20                 |
| Lexikálno-sémantická rovina                                 | 40                 |
| Rozvíjanie iných schopností žiakov spojených s komunikáciou | 30                 |
| Foneticko-fonologická rovina jazyka                         | 30                 |
| Rozvíjanie rozprávačských schopností                        | 35                 |

## Rozvíjanie sociálnych zručností pre 4. ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie sociálnych zručností.** Predmet je zameraný na rozvíjanie sociálnych zručností, nadväzovanie kontaktov, výmena informácií. Neoddeliteľnou súčasťou sociálneho správania sú schopnosti, ktoré napomáhajú sociálnej integrácii. Na upevňovanie medziľudských vzťahov sa podieľajú aj iné predmety, ktoré sú súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu.

### 2. Ciele:

- Rozvíjanie sociálneho správania,
- nadväzovanie sociálnych kontaktov, správanie sa k okoliu sociálne prijateľným spôsobom,
- rozvíjať základy sociálnych interakcií,
- rozvíjať základy neverbálnej imitácie,
- podporovať samostatnosť v oblasti sebaobsluhy,
- učiť sa vyjadrovať súhlas a nesúhlas, radosť a hnev prijateľným spôsobom,
- učiť sa poprosiť, poďakovať, pozdraviť,
- učiť sa starostlivosti o obľúbené hračky.

**3. Proces vyučovania** predmetu rozvíjanie sociálnych zručností sa bude realizovať na hodine rozvíjanie sociálnych zručností, 2 hodiny týždenne, 78 hodín ročne. Okrem tohto predmetu sa na upevňovaní a rozvíjaní sociálnych zručností podieľajú aj iné vyučovacie predmety. Snažíme sa o spontánne zapájanie žiakov do hier a činností. S pomocou učiteľa postupne riešia jednoduchú úlohu. Učíme ich prejavovať radosť z vlastného úspechu a pocit uspokojenia z hry alebo činnosti. Postupne sa snažíme o nadväzovanie a udržanie kontaktu s inými osobami s ohľadom na seba a na druhých. Vedeť ich k vnímaniu nálady druhých, k vyjadrovaniu priateľských citov.

### 4. Obsah vzdelávania:

Rozvíjanie sociálnych interakcií so spolužiakmi prostredníctvom krátkych hier, vedenie k spolupráci v kolektíve.

Primerané reagovanie na výzvu inej osoby – učiť sa počúvať iných a plniť ich požiadavky.

Rozvíjanie schopnosti nadväzovania vzťahov k osobám v školskom prostredí – kamarátstvo, priateľstvo.

Starostlivosť o obľúbené hračky – upratovanie, ukladanie na určené miesto, šetrné zaobchádzanie.

Navodenie citového prežívania- radosť, smútok.

Budovanie schopnosti empatie- učiť sa pochopeniu iných, uznanie.

Adekvátne reagovanie na správanie iných ľudí - rozoznávať správanie u ľudí, spolužiakov.

Spolupráca žiaka pri vykonávaní hygienických návykov – viesť žiaka k samostatnosti.

Rozvíjanie samostatnosti pri stravovaní.

Imitovanie činností dospelých spojených s predmetom – napodobňovanie, upratovanie, ukladanie.

Rozvíjanie schopnosti počúvať krátky príbeh, počúvať iné osoby a pamätať si mená hlavných postáv z príbehu - rozvíjanie pozornosti, sluchu.

## 5. Časová dotácia

| Tematický celok                                                                                            | Počet hodín |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Rozvíjanie sociálnych interakcií so spolužiakmi prostredníctvom krátkych hier                              | 8           |
| Primerané reagovanie na výzvu inej osoby                                                                   | 4           |
| Rozvíjanie schopnosti nadväzovania vzťahov k osobám v školskom prostredí                                   | 8           |
| Starostlivosť o obľúbené hračky                                                                            | 8           |
| Navodenie citového prežívania                                                                              | 4           |
| Budovanie schopnosti empatie                                                                               | 8           |
| Adekvátne reagovanie na správanie iných ľudí                                                               | 8           |
| Spolupráca žiaka pri vykonávaní hygienických návykov                                                       | 8           |
| Rozvíjanie samostatnosti pri stravovaní                                                                    | 8           |
| Imitovanie činnosti dospelých spojených s predmetom                                                        | 8           |
| Rozvíjanie schopnosti počúvať krátky príbeh, počúvať iné osoby a pamätať si mená hlavných postáv v príbehu | 6           |

## Rozvíjanie grafomotorických zručností pre 4. ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie grafomotorických zručností.** Vzhľadom na to, že od prevažnej väčšiny žiakov s ťažkým mentálnym postihnutím nie je možné vyžadovať písanie písaným písmom, v lepších prípadoch je vhodné naučiť ich ako formu dorozumievania písmo tlačené. K nácviku písania pristupujeme len u žiakov, ktorí majú na to vhodné dispozície.

### 2. Ciele:

- Rozvíjanie grafomotorických zručností (grafického prejavu, zrakového vnímania, rozumových schopností a spontánnu tvorivosť žiaka),
- zlepšiť hrubú motoriku a jemnú motoriku rúk so zameraním na prsty,
- zlepšiť schopnosť koncentrácie pozornosti,
- rozvíjať koordináciu oko – ruka,
- upevňovať schopnosť správneho držania písacích potrieb.

**3. Proces vyučovania** predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností sa bude realizovať na hodine rozvíjanie grafomotorických zručností, 1 hodina týždenne, 39 hodín ročne. Podpora rozvoja grafomotorických zručností je realizovaná i na ostatných predmetoch. Najprv vyvodíme žiadaný tvar, potom ho so žiakmi nacvičujeme. Nacvičený veľký tvar postupne zmenšujeme. Vhodnou motiváciou a striedaním činnosti udržiavame záujem o spresňovanie písania daného tvaru.

### 4. Obsah vzdelávania:

Upevňovanie správneho sedenia a držania písacích potrieb.

Rehabilitačná grafomotorika – uvoľňovacie a relaxačné cvičenia.

Opakovanie a utvrdenie nacvičených tvarov: horné a dolné oblúky, vodorovné čiary, šikmé čiary, kruhy, ovály, vlnovky, slučky.

Rozlišovanie veľkých a malých tvarov, obťahovanie písaných tvarov.

Samostatné písanie jednotlivých tvarov.

Nacvičovanie držania ceruzky pri písaní v liniatúre.

Nacvičovanie písania **a, i, m**.

### 5. Časová dotácia

| Tematický celok                                                                                                              | Počet hodín |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Upevňovanie správneho sedenia a držania písacích potrieb                                                                     | 3           |
| Rehabilitačná grafomotorika - uvoľňovacie a relaxačné cvičenia                                                               | 3           |
| Opakovanie a utvrdenie nacvičených tvarov: horné a dolné oblúky, vodorovné čiary, šikmé čiary, kruhy, ovály, vlnovky, slučky | 10          |
| Rozlišovanie veľkých a malých tvarov, obťahovanie písaných tvarov                                                            | 5           |
| Samostatné písanie jednotlivých tvarov                                                                                       | 5           |
| Nacvičovanie držania ceruzky pri písaní v liniatúre                                                                          | 5           |
| Nacvičovanie písania <b>a, i, m</b>                                                                                          | 8           |

## Matematika pre 4. ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Matematika.** Učivo je potrebné žiakom podávať primeraným spôsobom, podľa individuálnych potrieb každého žiaka. Každý žiak prostredníctvom matematiky môže získať vedomosti z oblasti matematiky, v takom rozsahu ako je schopný podľa svojej úrovne ich aplikovať v praxi.

### 2. Ciele:

- Vedieť tvoriť skupiny rozličných predmetov,
- zdokonaľovať sa v zisťovaní podobnosti a rozdielov,
- utvrdiť si pomenovanie a rozlišovanie farieb,
- vedieť sa orientovať sa v priestore,
- pochopiť množstvo 4,
- oboznámiť sa so základnými geometrickými tvarmi.

**3. Proces vyučovania** predmetu matematika sa bude realizovať na vyučovacích hodinách matematiky, prostredníctvom triedenia, priradovania, manipuláciou s predmetmi sa žiaci učia pochopiť množstvo. Učia sa orientácii. Výučba sa realizuje 2 hodiny týždenne, 78 hodín ročne. Podľa individuálnych schopností žiaka sa snažíme rozvíjať jeho matematické schopnosti, priestorovú predstavivosť a psychologickou. Pri vytváraní skupín o danom počte predmetov využívame ľahké rytmické riekanky a básničky, ktorých súčasťou je počítanie. Pri oboznamovaní sa so základnými geometrickými tvarmi využívame manipuláciu s drevenými a plastovými stavebnicami.

### 4. Obsah vzdelávania:

- Priradovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa – vytváranie do dvojíc, párov.
- Triedenie predmetov podľa vlastností: množstva, farby, veľkosti, tvaru.
- Utvrdzovanie pojmov: malý – veľký, málo -veľa.
- Orientácia v priestore: nad – pod.
- Číslo 4, počítanie do 4, čítanie a písanie číslice 4.
- Priradovanie predmetov k číslu 4 a priradovanie čísla k predmetom.
- Vytváranie skupín o danom počte.
- Oboznamovanie sa so základnými geometrickými tvarmi.

## 5. Časová dotácia

| Tematický celok                                                                 | Počet hodín |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| Priradovanie predmetov k tomu, čo ich dopĺňa – do dvojíc, párov                 | 10          |
| Triedenie predmetov podľa vlastností                                            | 20          |
| Utvrdzovanie pojmov: malý a veľký, málo–veľa. Orientácia v priestore nad – pod. | 6           |
| Číslo 4, počítanie do 4, čítanie a písanie čísllice 4.                          | 12          |
| Priradovanie predmetov k číslu 4 a naopak.                                      | 10          |
| Vytváranie skupín o danom počte predmetov.                                      | 10          |
| Oboznamovanie sa so základnými geometrickými tvarmi.                            | 10          |

## Vecné učenie pre 4. ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Vecné učenie.** V tomto predmete žiaci s ťažkým a hlbokým mentálnym postihnutím získavajú elementárne poznatky z oblasti prírodovedných a spoločenských odborov. Žiaci sa oboznamujú a manipulujú s prírodninami, vecami učia sa chápať vzťahy medzi nimi. Poznávajú zmeny, ktoré sa odohrávajú v prírode a podobne. Zo spoločenskovednej oblasti žiaci poznávajú svoje okolie, spoločnosť, vzťahy v rodine. Spoznávajú základy cestnej premávky, učia základným pravidlám bezpečnosti, upevňujú si základné potreby pre ochranu zdravia.

### 2. Ciele:

- Viesť žiakov k pravdivému poznávaniu sveta, prírody, spoločnosti,
- poznať osobné údaje,
- rozlišovať pohlavie,
- orientovať sa v priestore školy,
- orientovať sa v čase,
- pomenovať ďalšie časti ľudského tela,
- poznať a pomenovať niektoré rastliny a zvieratá,
- orientovať sa v bežných životných situáciách.

**3. Proces vyučovania** predmetu vecné učenie sa bude realizovať na hodinách vecného učenia 1 hodinu týždenne, spolu 39 hodín ročne tak, aby každý žiak mal vypracovaný individuálny vzdelávací program, v ktorom je potrebné zvážiť čo je schopný sa naučiť. Je potrebné citlivo a v hodne vyberať metódy, postupy, pomôcky a formy motivácie, je rovnako potrebné zvážiť náročnosť úloh, čas potrebný na vykonanie úlohy. So základnými poznatkami o prírode sa žiaci oboznamujú na základe zmyslového vnímania, v priamom kontakte. Prakticky sa učia orientovať v bežných životných situáciách. Učíme ich chápať priestorové vzťahy, ktorými sa určuje poloha veci v priestore vzhľadom k vlastnej osobe a vzájomnú polohu dvoch rôznych vecí.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Základná orientácia

- Poznanie mien blízkych ľudí.
- Rozlišovanie ľudí podľa pohlavia.
- Orientácia v priestore,,: orientácia v budove školy, odkladanie predmetov v priestore triedy.
- Pomenovanie zariadenia triedy, jedálne.
- Orientácia v čase: porozumenie časovým údajom: deň – noc, ráno – večer, teraz – potom.
- Utvrdenie pomenovania častí vlastného tela a tela iných osôb.

#### Poznávanie prírody

- Domáce zvieratá – mačka, pes, prasa, koza, sliepka, kohút, hus, kačica.
- Voľne žijúce zvieratá – myš, medveď, líška, zajac.
- Vtáky a hmyz – vrabec, lastovička, sýkorka, drozd, mucha, motýľ, včela.
- Rastliny: izbové a lúčne rastliny (podľa miestnych podmienok), stromy (jablňo, hruška, čerešňa, slivka, orech).
- Diferenciácia chutí a vône.
- Pozorovanie zmien v prírode: ročné obdobia, počasie.

#### Orientácia v bežných životných situáciách

- Cestovanie autom a verejným dopravným prostriedkom.

- Telefonovanie:, vytočenie čísla s pomocou, pozdrav, predstavenie, rozhovor, ukončenie.
- Obchod: nakupovanie dvoch potravinových tovarov s pomocou a platenie s pomocou.
- Rozoznávajúce ďalších obchodov podľa miestnych podmienok.
- Oboznamovanie sa s mincami: 1€, 2€.
- Úloha lekára, zdravotnej sestry, poznanie pojmu: chorý - zdravý, teplomer – teplota.
- Vyjadrenie svojho zdravotného problému.

## 5.Časová dotácia

| Tematický celok                           | Počet hodín |
|-------------------------------------------|-------------|
| Základná orientácia                       | 12          |
| Poznávanie prírody                        | 13          |
| Orientácia v bežných životných situáciách | 14          |

## Etická výchova pre 4. ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Etická výchova.** Etická výchova pomáha žiakom objaviť svoju osobnú originalitu, svoju identitu a svoje miesto v ľudskom spoločenstve.

Upevňujeme základy spoločenského správania a dbáme na dodržiavanie dohodnutých pravidiel správania.

Dosiahnutie cieľov vyučovacích hodín je individuálne pre každého žiaka. V tomto variante žiaci vždy pracujú s výraznou pomocou učiteľa, najmä pri praktickej činnosti.

### 2. Ciele:

- Spoznávať a upevniť si základné komunikačné zručnosti a základy spoločenského správania,
- dodržiavať dohodnuté pravidlá správania,
- budovanie vzájomných vzťahov, spoznávania ich hodnoty,
- formovanie návykov vzájomného prijímania sa,
- vedieť vyjadriť vlastnými slovami vďačnosť,
- vedieť prijať kritiku aj pochvalu, vedieť odpustiť,
- vedieť poprosiť a poďakovať svojimi slovami formulovať odprosenie, svojimi slovami opísať podstatu odpustenia.

**3. Proces vyučovania** predmetu etická výchova sa bude realizovať na hodinách etickej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 hodín ročne.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Komunikácia

- Byť spolu, rozprávať sa (prejav dôvery),
- komunikácia v rodine,
- verbálna komunikácia,
- neverbálna komunikácia.

#### Svedomie

- Strata dôvery,
- vina a previnenie,
- povedať odpustiť, prepáč.

#### Ľudia okolo mňa

- Viem odpustiť?,
- spoločne sa hráme,
- prepáč,
- kamaráti.

#### Príroda okolo nás

- zemi, kde vyšlo slnko,
- zbierame úrodu,
- mám ruky.

## 5. Časová dotácia

| Tematický celok   | Počet hodín |
|-------------------|-------------|
| Komunikácia       | 10          |
| Svedomie          | 9           |
| Ľudia okolo mňa   | 6           |
| Príroda okolo nás | 14          |

## Náboženská výchova pre 4. ročník A,B,C variant

**1. Charakteristika predmetu Náboženská výchova.** Vyučovanie náboženstva je priestor, kde sa žiaci učia vytvárať si a upevňovať vzťah s Bohom, učia sa kresťanským postojom a kresťanskému životnému štýlu.

### 2. Ciele:

- Budovať postoj dôvery k Bohu, formovať postoj dôverného vzťahu s Bohom.
- Vzbudiť túžbu po dare, oboznámiť, prečo si ľudia dávajú dary, aký majú význam, čo vyjadrujú, predstavujeme Ježiša ako najvzácnejší dar nebeského Otca.
- Vedieť vlastnými slovami vyjadriť vďačnosť.
- Porovnať rozhovor v rodine, medzi kamarátmi a rozhovor s Bohom.
- Pomocou učiteľa reprodukovať modlitbu Otčenáš.
- Vnímať lásku nebeského Otca, spoločne vytvoriť v triede spoločenstvo milovaných detí.
- Formovať návyk pravidelnej modlitby.
- Formovať návyk vonkajšieho postoja počas modlitby: státie, zloženie rúk, stíšenie.
- Nadchnúť sa pre priateľstvo s Ježišom.
- Dôstojným prežehnaním prejavovať krížu úctu.

**3. Proces vyučovania** predmetu Náboženská výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Náboženská výchova 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Milujúci Nebeský Otec

- Byť spolu, rozprávať sa.
- Komunikácia v rodine.
- Moja modlitba.
- Modlitba Otčenáš.

#### Odpúšťajúci Nebeský Otec

- Strata dôvery,
- vina a previnenie,
- povedať odpusť, prepáč.

#### Nebeský Otec posiela z lásky svojho Syna.

- Dar.
- Najvzácnejší dar od Otca.
- Krst Ježiša.
- Priateľstvo s Ježišom.

### **Pán Ježiš – náš záchranca**

- Vzkriesenie Jairovej dcéry.
- Veľká noc–smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša.
- Nedeľa–deň oslavy Ježišovho zmŕtvychvstania.
- Ježiš nám posielal Ducha Svätého.

### **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b>                    | <b>Počet hodín</b> |
|-------------------------------------------|--------------------|
| Milujúci nebeský Otec                     | 5                  |
| Odpúšťajúci nebeský Otec                  | 5                  |
| Nebeský otec posielal z lásky svojho Syna | 5                  |
| Pán Ježiš - Naš záchranca                 | 8                  |
| Pamiatka všetkých svätých a Deň zosnulých | 2                  |
| Vianočné obdobie                          | 4                  |
| Veľkonočné obdobie                        | 4                  |
| Pozeranie filmov a biblické hry           | 6                  |

## Pracovné vyučovanie pre 4. ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Pracovné vyučovanie.** Pracovné vyučovanie má vo vzdelávaní žiakov veľký význam. Je dôležitým faktorom pri osvojovaní si hygienických, kultúrnych a pracovných návykov. Závisí od neho aj úspešnosť sociálneho začlenenia, vytváranie sociálneho, pracovného a osobného uplatnenia sa, individuálneho rozvoja osobnosti žiaka, vytváranie vzťahov k svojmu okoliu. Praktickou manipuláciou s predmetmi učíme žiakov na elementárnej úrovni pochopiť ich účelné fungovanie. Poskytujeme im čo najviac príležitostí na aktívnu a samostatnú manipuláciu s predmetmi a uplatňujeme individuálny prístup.

### 2. Ciele:

- Osamostatňovať sa pri praktickom osvojovaní hygienických návykov,
- upevňovať základné samoobslužné činnosti,
- osvojovať návyky kultúrneho a estetického stolovania,
- rozvíjať senzomotorickú a vizuomotorickú kontrolu,
- utvárať základné pracovné zručnosti,
- rozlišovať a pomenovať predmety určené k stolovaniu,
- oboznamovať sa s bezpečnosťou práce v kuchyni,
- rozlišovať rôzne materiály.

**3. Proces vyučovania** predmetu pracovné vyučovanie sa bude realizovať na hodinách predmetu pracovné vyučovanie 4 hodiny týždenne, spolu 156 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). So žiakmi pokračujeme v osvojovaní si hygienických, pracovných a kultúrnych návykov. Pozitívnu motiváciu podporujeme samostatnosť pri všetkých úkonoch základnej starostlivosti o seba. Praktickou manipuláciou s predmetmi sa učia na elementárnej úrovni pochopiť ich účelné fungovanie. Žiakom poskytujeme čo najviac príležitostí na aktívnu a samostatnú manipuláciu a predmetmi. Vzhľadom na aktuálnu úroveň pracovných zručností a celkovú pracovno – motivačnú spôsobilosť žiaka uplatňujeme individuálny prístup.

### 4. Obsah vzdelávania:

#### Sebaobslužné činnosti

- Osvojovanie si hygienických návykov s pomocou.
- Utváranie zručností pri manipulácii s hygienickými potrebami.
- Úprava zovňajšku.
- Púšťanie a zastavovanie vody v umývadle, splachovanie na toalete.
- Obliekanie a vyzliekanie odevu s pomocou.
- Obúvanie a vyzúvanie s pomocou.
- Stolovanie: zaujatie svojho miesta v jedálni, sedenie za stolom, jedenie s pomocou, používanie lyžice pri jedení, pitie z pohára.

#### Práce v domácnosti

- Odkladanie hračiek a rôznych predmetov na určené miesto.
- Odkladanie odevu a obuvi.
- Práca v kuchyni – nalievanie čaju, mlieka, malinovsky.
- Jednoduché prestieranie s pomocou.
- Umývanie ovocia.
- Utieranie prachu podľa pokynov, polievanie kvetov.

### **Práce v dielni**

- Rozlišovanie rôznych materiálov: papier, textil, drevo, plastelína, hlina a iné.
- Skladanie a lepenie papiera.
- Skladanie mozaiky podľa farby, tvaru a veľkosti.
- Manipulácia so stavebnicovými tvarmi: ukladanie na seba do výšky, vedľa seba do dĺžky.
- Manipulácia s predmetmi: dvíhanie, prenášanie, vkladanie, nasúvanie, navliekanie, vhadzovanie.
- Skladanie jednoduchého puzzle.
- Skrutkovanie do perforovanej dosky.
- Navliekanie rôznych predmetov: veľké korále, krúžky.
- Rozlišovanie a pomenovanie detského náradia (kladivko, valček, lyžička a iné).

### **5. Časová dotácia**

| <b>Tematický celok</b> | <b>Počet hodín</b> |
|------------------------|--------------------|
| Sebaobslužné činnosti  | 56                 |
| Práce v domácnosti     | 50                 |
| Práce v dielni         | 50                 |

## Hudobná výchova pre 4. ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Hudobná výchova.** Hudobná výchova je predmetom činnostným a zážitkovým, kde na základe hudobných hrových činností sa žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúda sa v nich záujem o hudbu a radosť z nej.

### 2. Ciele:

- Utvárať pozitívny vzťah k spevu a hudbe prostredníctvom citového zážitku,
- uvoľňovať motoriku a rozvíjať zmysel pre rytmus,
- adekvátne reagovať pohybom na charakteristické zvuky niektorých rytmických nástrojov na základe sluchového vnímania,
- utvárať základný repertoár popevkov riekankového charakteru a detských piesní,
- využívať počúvanie hudby ako prostriedok muzikoterapie.

**2. Proces vyučovania** predmetu hudobná výchova sa bude realizovať na vyučovacích hodinách hudobnej výchovy, 1 hodina týždenne, 39 hodín ročne. Je realizovaný do takej miery, do akej si žiak vie osvojiť dané schopnosti vzhľadom na stupeň jeho mentálneho postihnutia.

### 4. Obsah vzdelávania je rozdelený na tematické okruhy:

- Pasívne vnímanie zvukov Orffovho inštrumentária, vyludzovanie zvukov na jednoduchých hudobných nástrojoch Orffovho inštrumentária, paličky, bubon.
- Osvojovanie si základov pohybovej kultúry a rytmiky.
- Vyjadrovanie charakteru skladby pohybom: pochod, kolísanie.
- Imitovanie prejavu hudobného nástroja.
- Rytmizácia krátkych riekaniek a piesní hrou na tele.
- Jednoduché hry so spevom.
- Nácvik jednoduchých detských piesní s rozličným tempom a rozdielnou dynamikou.
- Počúvanie reprodukovanej hudby, detské piesne, ľudové piesne.

### 5. Časová dotácia

| Tematický celok                                                      | Počet hodín |
|----------------------------------------------------------------------|-------------|
| Pasívne vnímanie zvukov Orffovho inštrumentária, vyludzovanie zvukov | 8           |
| Osvojovanie si základov pohybovej kultúry a rytmiky                  | 8           |
| Jednoduché hry so spevom                                             | 10          |
| Nácvik jednoduchých detských piesní                                  | 7           |

## Výtvarná výchova pre 4 . ročník C variant

**1. Charakteristika predmetu Výtvarná výchova.** Tento predmet má nezastupiteľné miesto vo vzdelávaní žiakov. Výtvarné aktivity napomáhajú žiakom rozvíjať grafomotorické zručnosti, hrubú a jemnú motoriku. Na základe rozvoja hrubej a jemnej motoriky sa rozvíja expresívna a receptívna zložka reči, non verbálna forma komunikácie a komunikačné schopnosti.

### 2. Ciele:

- Rozvoj koordinovaného pohybu rúk,
- rozvoj jemnej a hrubej motoriky,
- rozvoj lateralitu,
- rozvoj priestorovej orientácie,
- rozvoj pozornosti,
- rozvíjať hmatové vnímanie,
- rozvíjať senzomotorickú koordináciu,
- orientovať sa na ploche.

**3. Proces vyučovania** predmetu výtvarná výchova sa bude realizovať na hodine výtvarnej výchovy 1 hodinu týždenne, 39 hodín ročne.

Snažíme sa u detí rozvíjať koordináciu zraku a ruky, dôsledne zaraďujeme cvičenia jemnej motoriky. Pri modelovaní ich vedieme k tomu, aby sa pokúsili vystihnúť trojrozmernosť. Rešpektujeme individuálne možnosti dieťaťa, striedame rozličné veľké formáty, hrubší i tenší grafický materiál. Realizujeme relaxačné výtvarné techniky s využitím prvkov arteterapie.

### 4. Obsah vzdelávania:

Kresba ( mäkká ceruzka, rudka, krieda, suchý pastel, voskový pastel )

- Napodobňovanie jednoduchých tvarov,
- obkresľovanie foriem,
- prekresľovanie čiar, kruhov a špirál,
- rozlišovanie základných farieb,
- vyfarbovanie predkreslených tvarov,
- kresba farebnými školskými kriedami na papier A3.

Maľba ( tampón, drievko, štetec, akvarelové farby, tempery, prstové farby )

- Maľovanie prstom prstovými farbami, tvorenie odtlačkov,
- nanášanie farby na výkres štetcom,
- maľovanie temperovými farbami na mokrý podklad,
- pokrývanie plochy rozmanitými farbami, kladenými vedľa seba.

Modelovanie ( plastelína, modurit, cesto )

- Manipulácia s modelovacími materiálmi: miesenie, stláčanie, šúľanie, ťapkanie, vyťahovanie, guľanie,
- spracovanie väčšieho kusu modelovacej hmoty,
- vyštipovanie malých kúskov z plastelíny,
- vytváranie trojrozmerných tvarov, naznačenie objemu.

## 5. Časová dotácia

| Tematický celok | Počet hodín |
|-----------------|-------------|
| Kresba          | 16          |
| Maľba           | 14          |
| Modelovanie     | 9           |

## **Zdravotná telesná výchova pre 4 . ročník C variant**

**1. Charakteristika predmetu Zdravotná telesná výchova.** Tento predmet je zameraný na dosiahnutie optimálneho pohybového rozvoja žiakov. Snažíme sa u nich vypestovať pozitívny vzťah k pohybu, cvičeniu a športu v rámci ich možností a schopností.

### **2.Ciele:**

- Zvyšovať samostatnosť pri vykonávaní pohybových aktivít,
- utvárať správnu koordináciu pohybov,
- posilňovať vôľové vlastnosti,
- zlepšenie senzomotorických schopností,
- osvojenie a upevnenie hygienických návykov,
- v pohybových činnostiach rozvíjať individualitu a prosociálne správanie,
- utvárať schopnosť podriaďiť sa skupine pri spoločnej telovýchovnej aktivite.

**3. Proces vyučovania** predmetu zdravotná telesná výchova sa bude realizovať 3 hodiny týždenne, 117 hodín ročne. Využívame rehabilitačné techniky, globálnu a lokálnu relaxáciu. Precvičujeme orientáciu v priestore. Zaraďujeme cvičenia na rozvoj kinesteticko -diferenciačnej schopnosti, aby vnímanie, rozlišovanie a motorická akcia tvorili prirodzenú jednotu. Pri týchto cvičeniach je vhodné využívať rôzne druhy ľahkých lôpt, napríklad stolnotenisovú, soft tenisovú, tenisovú.

### **4. Obsah vzdelávania:**

Riekanky a detské piesne spojené so symbolizáciou pohybov a aktivít.

**Hry:** rolové, kontaktné.

**Chôdza:** Zdokonaľovanie vzpriamenej chôdze so vzpriameným držaním tela. Chôdza po akupresúrnom chodníku. Chôdza daným smerom, chôdza hore a dolu po schodoch. Pochodovanie po vizualizovanej trase. Prekračovanie prekážok. Vystupovanie po mierne šikmej ploche a po zvýšenej rovine.

**Lezenie:** po vizualizovanej trase. Podliezanie a preliezanie prekážok. Lezenie po mierne šikmej ploche.

**Beh:** v skupine za učiteľom, zmeny smeru behu. Beh s vyhýbaním sa prekážkam, k stanovenej méte. Kolektívne hry spojené s chôdzou a s behom.

**Skoky:** poskoky znožmo na mieste, z miesta, s otočením, skok cez čiaru. Poskoky v podrepe s perovaním a koordinovanými prípravnými pohybmi paží. Preskakovanie nízkej prekážky z miesta.

**Hádzanie a chytanie:** chytanie lopty guľajúcej sa po zemi, po šikmej ploche. Kotúľanie lopty daným smerom, po šikmej ploche. Chytanie lopty hodenej učiteľom. Hádzanie lopty do terča na cieľ. Prehadzovanie lopty cez nízke prekážky. Kolektívne hry s využitím lopty: guľanie, podávanie a chytanie lopty.

**Sezónne činnosti:** hry na snehu, nácvik chôdze po klzkej ploche, kĺzanie na snehu a na ľade, sánkovanie na miernom svahu. V jarnom a letnom období turistika. Odporúča sa plávanie podľa možnosti školy.

## 5. Časová dotácia

| Tematický celok     | Počet hodín |
|---------------------|-------------|
| Hry                 | 24          |
| Chôdza              | 18          |
| Lezenie             | 12          |
| Beh                 | 12          |
| Skoky               | 12          |
| Hádzanie a chytanie | 18          |
| Sezónne činnosti    | 21          |